

DOMOLJUB

Ishaja vsak kotrek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemško 3 K 60 vin., za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Splati in doplati se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročilna, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Stev. 17.

V Ljubljani, dne 28. aprila 1910.

Leto XXIII.

Uradništvo in ljudstvo.

Uradništvo stane našo državo na leto krog sedemsto milijonov kron; samo penzije vzamejo nad 81 milijonov. To so ogromne vsote. »Domoljub« je že lani v par člankih pojasnil državni proračun, ki znaša za leto 1910 nad 2406.000.000 kron. Dolga ima sedaj naša država 10.543 milijonov, ki je zanj treba plačevati nad 400 milijonov kron obresti na leto. V tem dolgu je obsežnih 4500 milijonov za železnice, ki nekaj nosijo državi; 6000 milijonov je pa goli dolg. Sedemsto milijonov za uradništvo in nad 400 milijonov obresti z odplačevanjem dolga, ki znaša blizu 70 milijonov na leto, je skupaj skoraj polovica vseh državnih stroškov. Kje je potem še vojaštvo in vse druge reči?

Državno gospodarstvo gre rakovo pot. Nemška gospoda, ki je imela dosedaj glavno besedo, je znala pač delati dolgove in množiti uradništvo, za splošni ljudski blagor se pa ni brigala. Po nepotrebnem, samo da so preskrbeli otroke svojih gosposkih prijateljev, so ustanavljali službo za službo in s tem večali stroške in tirali državo v dolgove. Splošna volivna pravica je prinesla v tem oziru novega duha. Ljudski zastopniki vedo, da morajo pred vsem gledati na ljudstvo in se zavedati, da je država zavoljo ljudstva, ne pa narobe. Naenkrat se ne da vse prelomiti. Dokler se popolnoma ne stare nemška oholost v državnem zboru, ni mogoča nobena večja izprememba.

Nemci rabijo namreč za svojo moč pred vsem uradništva. Saj vemo, kako so delali in še delajo. V nenemške kraje nastavljaajo nemške uradnike. Ti zahtevajo kmalu za svoje otroke nemške šole in po ti poti se zarese v mirne kraje narodni boj. Mesta na slovenskih tleh

so samo tako dobila dvojezično lice. Železniška uprava nastavlja n. pr. na Jesenicah, v Gorici, v Trstu s posebno vnemo nemške inženirje in druge uradnike. Zato je umljivo, da je ravno nemška narodna požrešnost množila uradništvo kolikor je mogla.

Toda dalje ne more iti več tako. Celo minister notranjih reči Haerdtl je 19. aprila v drž. zboru govoreč o uradništvu izjavil, da mora vlada na vso moč skrbeti, da se število uradništva zmanjša: Stroški za uradnike so za delavno ljudstvo toliko breme, da mora biti ta reč silno važna za vsako resno in vestno vlado.

Še nekaj zanimivega je priznal imenovani minister, da je namreč uradništvo večkrat v nasprotju z ljudstvom in da se mora to popraviti. Uradnik zastopa državno oblast; v svoje varstvo ima policijo, žandarje, vojaštvo. Če tako dela, da mu ljudstvo ne more zaupati, izpodkopa s tem tudi zaupanje v državo samo in potemtakem žaga vejo, na kateri sedi. Pri nas bi lahko o ti reči napisali cele bukve. Iz državnih denarjev, ki vanje zлага ljudstvo v davkih svoje težko prislužene groše, so plačani uradniki, katerih veliko stoji obenem na čelu boja proti ljudskim pravicam. Uradniki vodijo divji boj, s katerim nam hočejo vzeti naš jezik, našo domovino, pa tudi naše krščansko prepričanje. To ne more ostati brez slabih in splošno nevarnih posledic.

Vzemimo samo sodnike. Ti imajo posebne pravice zagotovljene v postavah. Morali bi biti v svojem poslovanju neoporečni, pravični do vsacega. Časih pa čujemo o sodbah, ki so ljudski duši popolnoma nerazumljive, ki se zde popolnoma strankarske. Ljudstvo ima tanek čut v tem oziru; in ni se čuditi, če se s tem izgublja zaupanje v pravičnost in v državo sploh. Moč

in dobra plača zahtevata tudi pravično in marljivo delo. Uradništvo ima svoje pravice. Ljudstvo pa ima brez dvojbe to pravico, da sme zahtevati, naj izvršujejo uradniki tudi svoje dolžnosti. Poslanci so v prvi vrsti poklicani, da v tem oziru skrbijo za red.

Zdaj še vihra nemška ošabnost in še zavira, da v tem oziru ne more prodreti ljudska misel v državni zbor. Toda lomi se in s potrpežljivim, pametnim in vztrajnim delom naših poslancev bo gotovo tudi prišla do veljave.

Deželni zbor kranjski.

Poslanec Piber

je v imenu kmetskih poslancev predlagal: Deželni odbor se pooblašča dati primerne podpore za zgradbo in popravo hlevov in za uredbo gnojišč, ali se pa zaveže plačevati obresti gotovo število let od posojila, katerega potreben kmetovalec najame v ta namen. Ko se je poročevalec dr. Krek prilagodil nekaterim predlaganim resolucijam, a je druge odklonil, se je vršilo glasovanje o posameznih resolucijah.

Že v zadnjem poročilu sem navedel nekatere resolucije, ki so bile sprejete ali odklonjene, danes pa še nekatere.

1. Deželnemu odboru se naroča, da od države izposluje, da se stroški za stanovanja orožništvu pokrijejo iz državne blagajne.

2. Deželni odbor naj preskrbi, da pride v novi šolski zakon določba, vsled katere izgube pokojnino tiste vpokojene učiteljice, ki se omože po vpokojitvi. (Znani so slučajji, ko so se mlade učiteljice delale bolne, samo zato, da so dobile pokojnino, a so potem

hitro ozdravele in se omožile, a pokojnino še vlečejo.)

3. Deželni odbor se pooblašča nastavitvi posebnega živinorejskega nadzornika. Od vlade naj se zahteva primeren prispevek.

4. Deželnemu odboru se naroča sestaviti načrt za živinorejski svet, kojega člani bi bili zastopniki živinorejskih zadrug in sploh razumni živinorejci. Živinorejski svet sme deželni odbor začasno tudi sam oživotvoriti.

5. Deželni odbor se pooblašča nastavitvi deželnega sadjarskega nadzornika.

6. Deželni odbor naj naznači osrednji vladi, da ima vso akcijo za povzdigo živinoreje na Kranjskem sam v rokah in ima poleg gmotnih sredstev na razpolaganje tudi strokovnjake in izkušene zaupnike. Ter naj izposluje, da se za Kranjsko namenjena svota za povzdigo živinoreje nakaže deželnemu odboru, ki jo bo upravljal.

7. Deželnemu odboru se naroča, da preskrbi, da se bo na obrtno-nadaljevalnih šolah v vseh oddelkih poučeval krščanski nauk.

8. Osrednja vlada se pozivlje, da z vso odločnostjo zahteva od ogrske vlade, da se tudi na Ogrskem sklene zakon proti kupčiji z umetnim vinom.

Za nove železnice.

Po vsej deželi je živahno gibanje za nove železnice. V Ljubljani se je vršil v ta namen velik shod, na katerega so prihiteli možje iz cele dežele, da se pogovore in zjedinijo, katere železnice naj se grade. Tudi naš deželni zbor ni smel zaostati, načelnik našega kluba je vložil nujni predlog, katerega so podpisali vsi poslanci, ki slove:

1. Deželni zbor jemlje sklepe ljubljanskega železniškega shoda z zadovoljstvom na znanje.

2. Deželni odbor se pozivlje, naj vse potrebno ukrene, da se sklepi železniškega shoda po možnosti čimpreje dovršijo.

3. Deželni odbor se zlasti pozivlje na to, da se s trasiranjem prog prične še letošnje leto, za stroške trasiranja naj deželni odbor izposluje primerne prispevke države in krajevnih interesentov. Deželni zbor pa priznava tudi upravičenost primernega deželnega prispevka v to svrhu, v kolikor je to mogoče glede na razpoložljiva sredstva in pa na financijelni položaj dežele; deželnemu odboru se dovoli v ta namen za leto 1910. kredita do 50.000 K, toda z izrecnim pristavkom, da se imajo morebitni deželni prispevki odmerjati sorazmerno z državnimi prispevki in onih lokalnih interesentov.

4. Deželni odbor naj o stanju zadeve poda v jesenskem zasedanju deželnega zbora svoje poročilo.

Dr. Šusteršič je izvajal: V mojem predlogu se gre za projekte, kako ustvariti nove železnice na Kranjskem po navodilih, ki jih je dal kranjski železniški shod. Gre se za to, da zavzame stališče tudi naša zbornica in da pove

v koliki meri hoče podpirati težnje po novih železnicah. Prispevati bodo morali tudi lokalni interesentje in država. Res se gre za deželo, a v prvi vrsti za monarhijo. Upam, da bodo vsi prispevali in da lahko z mirnim srcem prispeva po možnosti tudi deželni odbor. Za tekoče leto dovolimo 50.000 K, ker toliko lahko prispeva tudi država. Najboljše orodje, ko se gre za nove železnice, ima tisti v rokah, ki ima izdelane načrte. (Odobranje.)

Predlog sta toplo podpirala v imenu liberalne stranke dr. Tavčar in v imenu veleposestnikov baron Schweigel, ki pravi: Največje vrednosti se mi zdi, da se v smislu predloga pripravljajo in študirajo načrti za vse železnice. Ako se vse te železnice izvedejo, ne bo samo v korist deželi, ampak tudi celi državi, zato smemo upravičeno pričakovati državne podpore.

Še enkrat »Podmolniški gozd«.

Dne 11. januarja je bil deželni zbor sklenil, da se gozd proda v prvi vrsti dobrunjski občini, ako bo stavila primerno ponudbo. Deželni odbor je potem prodajo razpisal in sicer:

I. Za ves gozd, kakor leži in stoji. Ponudb je došlo sedem. Najnižji ponudnik 25.050 K, najvišji pa 40.100 K.

II. Za v gozdu rastoči in že posekani les je došlo pet ponudb, in sicer najnižja za 15.048 K, a najvišja za 34.000 kron.

Sklene se: Deželnemu odboru se dovoli prodati gozd »Podmolnik. Občina Dobrunje se pozove, naj se izjavi, če kupi gozd za ceno, ki jo je stavil najvišji ponudnik. Deželni odbor se pooblašča, da se dogovori o kupnih pogojih.

(Kakor smo izvedeli je kupil gozd — in sicer samo les — Fr. Drobnič iz Šmarja.)

Političen pregled

DRŽAVNI ZBOR.

Gospodarje pa imamo pri naši državni upravi, to se mora priznati. Sedaj so zopet prigosodarili 220 milijonov — dolga. Finančni minister je sicer v začetku zahteval posojila samo 182 milijonov. Mislil je namreč, da bo lahko kar na tihem črtal cele milijone iz proračuna; seveda bi bile pri tem trepele samo res ljudske potrebe. Mislili so oskubiti proračun kar za kakih 56 milijonov. Samo poljedelskemu ministru so nameravali odščipniti kakih 6 milijonov. Te račune so pa zmedli ministru očji rojaki — Poljaki. Zasledili so namreč, da bi bila Galicija na tak način prikrajšana za celih 12 milijonov. Zahtevali so, naj se stvari, ki so jih črtali, postavijo nazaj v proračun, in zagrozili, da vlade ne bodo več podpirali,

če jim ne ustreže. S tem je bilo da tudi konec finančne prebrisanosti g. Billinskega. Spoznal je, da mu zmanjka denarja kljub novemu posojilu, če hoče ugoditi Poljakom. Ker se je pa to moralo zgoditi, je vlada pritislila na svoje stranke, naj ji pomagajo iz zadrege. Brihtne glave so si znale pomagati, in dr. Steinwender je stavil v finančnem odseku predlog, naj se zviša posojilo ki ga zahteva vlada, za toliko, da bodo pokriti tudi oni izdatki, ki jih je nameravala vlada črtati. Tako se je vlada za enkrat še rešila, dasi so jo bili Poljaki že precej pritislili ob zid. V zbornici se je vršilo drugo branje posojila v četrtek in petek. Poslanci so kar od kraja grajali slabo finančno upravo. Od Slovencev je govoril dr. Zitnik. Ker se drugo in treje branje ne sme vršiti v isti seji, če le kdo ugovarja, in če tega ne sklene dvetretjinska večina, so mislili rešiti tretje branje še v petek na ta način, da so zaključili sejo in napovedali še za isti večer novo sejo. Temu so se uprli socialni demokrati, in tudi drugi poslanci so obsojali predsednikovo postopanje. Pattai je pa kljub temu otvoril novo sejo. To je pa bilo znamenje za obstrukcijo. Vsi člani »Slovanske Enote« so se oglasili k besedi za formalne predloge. Vladne stranke so se sedaj zdale in začele pogajanje, katerih konec je bil, da je zbornica sprejela predlog socialnega demokrata Seitzza, naj se vrši nova seja drugi dan, ki ga je bila vladna večina v prejšnji seji zavrgla. S tem je »Slovanska Enota« pokazala, da ne pusti pometati s seboj, kakor bi se morda poljubilo zborničnemu predsedniku, ki je v tem slučaju pokazal, da je čisto slepo orožje vladnih strank. V soboto je bilo sprejeto posojilo tudi v tretjem branju. Porabilo se bo devet in pol milijona za nove topove, za izredne izdatke za deželno brambo 22.200.000, za mobilizacijo o priliki lanske napetosti s Srbijo 150 milijonov. Drugo se porabi za one izdatke, katere so Poljaki zahtevali, da se postavijo zopet v proračun. Vrniti se namerava vsako leto 10 milijonov tako, da bo živel spomin na gospodarstvo nemško - poljske gospe vsaj 22 let. — Zbornica je rešila tudi prvo branje o novi službeni pragmatiki državnih uradnikov. Notranji minister je zagovarjal vladno predlogo. Pel je staro pesem, da se uradniki ne smejo vmešavati v narodne spore, da morajo biti do vseh pravični itd. Pozabil je pa povedati, kako je v tem oziru na Koroškem in Štajerskem. Zanimivo je, kar je minister povedal o tem, koliko stanejo državo uradniki. Sedaj plačuje namreč država za uradništvo vsaj 700 milijonov na leto, torej dobri četrtino vseh državnih stroškov. Službena pragmatika je bila odkazana odseku. Sprejet je bil tudi Vukovičev predlog glede nove dalmatinske železnice. Poslanec Gostinčar je stavil interpelacijo radi proste vožnje prožnih delavcev, da si nakupijo živil, dalje glede starih provizijonistov v Idriji in

radi uravnave službenih razmer c. kr. cestarjev. Krščanski socialci so interpelirali notranjega ministra radi naseljevanja ruskih Judov v Avstriji.

NOVI DAVKI.

Finančni odsek se peča sedaj z vladno finančno reformo. Tukaj pa vladna večina že ni več tako radodarna nasproti vladi, kot je bila pri posojilu. Bili so namreč nekateri poslanci večine za to, da se o nekaterih od vladne predlaganih davkih sploh nič ne razpravlja, temveč naj se kar kratkoma izpuste iz finančnega načrta. Seveda jih je tukaj vodila skrb za lastne mandate. Posojilo so dovolili, ker vedo, da bi jim slaba predla, če bi vladi odklenkalo, ko ne bi dobila posojila. Treba je bilo torej rešiti sebe in vlado, in odgovornost za novo posojilo so lažje prevzeli, ker tega davkoplačevalci ne bodo tako očitvidno čutili, dasi ga bodo sami plačali. Drugače je pa z novimi davki. Tu bi pa volivci zaropotali, zato si bodo pa vladni pristaši dobro premislili, predno dovole vladi nove davke. V predlogu se omenja davek na vino, sodovico, mineralne vode, na osebno dohodnino, samski davek, davek od dividend in dedščin ter žganjarina. Poslanec Onciul je predlagal zvišanje davka na pivo, ki pa gotovo ne bo obveljalo, ker se mu upirajo zlasti Čehi. Istotako bo gotovo odpadel davek na vino. Vlada se tudi resno bavi z mislijo, kako vpeljati v Avstriji monopol vžigalic in drugih užigalnih priprav, ki bi državi gotovo precej prinašal. Vprašanje je, ali naj država sama proizvađa vžigalice, ali naj da monopol v zakup. Mi moramo biti proti drugi misli, ker bi se tako okrepili samo karteli tovarnarjev vžigalic. To kaže tudi to, da se je že ponudila družba »Solo« vzeči v zakup ta monopol. Ta družba namerava pokupiti tovarne za vžigalice, prodajati vžigalice po trafikah po 2 h zavoj in za to plačevati državi letno 15 milijonov najemnine. Pogodba naj bi se sklenila na 10 do 15 let. Voditelji strank, ki jih je finančni minister o tem obvestil, so izjavili, da bi to bila najslabjša rešitev tega vprašanja. Generalno debato o finančni reformi mislijo rešiti še pred Binkoštni, vendar pa mislijo za enkrat poizkusiti samo z davkom na žganje in na osebno dohodnino. Prvi bo gotovo gladko rešen, težje bo pa šlo z drugim. Poljaki zahtevajo, naj se ta dva davka porabita za saniranje deželnih financ. Videti je, da bo s finančnim načrtom težava. Bienenrth je spoznal, da mu ne zadošča več večina, ki se v skrbi za svoje mandate brani prevzeti odgovornost za nove davke. Poleg tega pa v sedanji vladni večini poslanci tudi med seboj niso edini, kakšni davki naj se vpeljejo, ker se eni z vso silo upirajo enim davkom, drugi pa drugim. Zato je nevarnost, da se razbije vladna večina takoj, ko se načne to vprašanje, ki je tolike važnosti za državno gospodarstvo.

ZDRUŽENJE JUGOSLOVANSKIH POSLANCEV.

»Slovenski klub« je predložil »Jugoslovanski zvezi« načrt skupne organizacije vseh jugoslovanskih poslancev. Predlagal je skupni nastop v vseh državnoborskih vprašanjih. To bi pomenilo ojačenje Jugoslovancev v zbornici in v »Slovenski Enoti«, pa tudi krepkejšo in bolj smotreno politiko »Slovenske Enote«. »Jugoslovanska zveza« se je izjavila za načela »Slovenskega kluba« glede združenja obeh klubov in izvolila poseben odsek, da določi s »Slovenskim klubom« program, na podlagi katerega bi bilo mogoče popolno združenje. Upati je, da se ta velevažni namen tudi doseže.

ODSEKI.

Sedaj zborujejo samo odseki, ker ni zaradi grških velikonočnih praznikov nobene seje državnega zbora do 6. maja. Zborujejo finančni, proračunski in odsek za socialno zavarovanje. Brambni odsek je nadaljeval razpravo o zakonu, kako poskrbeti za one, ki postanejo v vojaški službi za delo nesposobni. — V prihodnji seji državnega zbora pride na vrsto definitivna izprememba poslovnika.

HRVAŠKO.

Pri dopolnilnih volitvah v sabor so zmagali večinoma mažaronski kandidati. Sedaj se je izvedelo, da so bili novi veliki župani imenovani z vednostjo koalicije, ki tega ni preprečila, ker se je popolnoma udala Khuenu in Tomašiću. — Nova volivna reforma ne bo kaj prida. Volivno pravico bo imelo po reformi 10 odstotkov prebivalstva (sedaj jo imata samo 2 odstotka). Volitev bo sicer direktna, a javna.

BALKAN.

Trgovinska pogodba med Srbijo in Avstro - Ogrsko bo kmalu sklenjena. Turki še vedno niso udušili upora v Albaniji. Enkrat so se morali vstašem celo umakniti. Vojno sodišče je obsodilo 400 Arnavtov, 18 na smrt.

LISTEK

Črna žena.

Zgodovin. povest. — Priredil Javoran.

(Dalje.)

Bliskoma je zagrabil na ta pretresljiv ženin krik Bregar sekiro, ki je ležala pri peči pod klopjo, in ves zasopljen tekel pred vrata. Tu je stala Zalka, tresoč se strahu po vsem životu, in s trepetajočo roko kazala tja proti desnemu oglu vrtno ograje, odkoder je ravno izginila v napoltemi neka čudna bela postava.

»Za božjo voljo, Zalka, kaj pa ti je, kaj imaš vendar tukaj?« jo je vprašal nagloma.

»Ah, France... moj France... bela žena! Ali je ne vidiš? — Tam-le stopa... tam-le se odmika... Tukaj je bila, ravno pred vrati,« jecila komaj slišno Zalka.

»Enkrat za vselej moram storiti konec tem strahovom in jih beli ženi izbiti iz glave!« se odločno odreže mož.

»Za božjo voljo, France, kaj vendar nameravaš?« ga boječe vprašuje žena.

»Belo ženo hočem zasledovati in strah prijeti za vrat ter ga ukrotiti.«

»O sveti križ božji! ne, France, tega ne! Ne pustim te odtod... Gotovo bi te zadela nesreča! — Duhov ne smemo preganjati.«

»Mirno vest imam; in če je to duh, mi tudi ne more nič škoditi... Toda nikakor ni duh, prisegel bi lahko, Zalka.«

Že je napravil mož en korak pred vrata, kar se mu vrže žena na rame, ga prime za vrat in začne tarnati:

»France, moj ljubi France, ostani! — Ne pustim te odtod, ne smem te pustiti, za ves svet te ne pustim odtod — sicer bi strahu umrla.«

»Beži, beži, bodi pametna, Zalka — bela žena ni nič drugega kakor neko prazno strašilo, neka zvita glava, ki hoče ljudi strašiti; zato ji pa moram na vsak način preprečiti to zlobno nakano. Jaz ji že pokažem strah.«

»Nikar, France! To bi bila prevelika drznost.«

»Kaj še, drznost! — Slabotne ženske se pa vendar ne bom bal, — saj sem premagal že stokrat hujše nevarnosti. Tako strahpeten in bojazljiv nisem, da bi si ne upal v boj z belo ženo.«

Med tem razgovorom se je vzbudila v mladem možu vsa njegova hrabra vojaška narava in ga takorekoč vlekla z neodoljivo silo ven, na prosto zasledovati strah. — A ni se mogel znebiti žene, ki mu je z vso silo ovila roke okrog vratu in ga trdo držala. — Medtem je pa bela žena že odšla njegovim bistrim očem. Zoper svojo voljo je šel France nazaj v sobo, kamor ga je vlekla Zalka. Tu se je ozrl na njen blede obraz in ko je videl v vsem njegovem izrazu zelo velik strah, se mu je zasmilila in zato se je potolažil in pomiril tudi sam svojo junaško naravo.

Nekaj trenutkov sta zrla nemo pred se, misleč na to, kar se je bilo ravnokar zgodilo. Ko pa sta se polagoma pomirila, sta oba pokleknila k večerni molitvi. In nista še odmolila dveh očenašev, kar zunaj na oknu močno potrka. France skoči pokonci in nagloma odpre okno. — In kaj vidi? — Pred njim stoji bela žena z ogljenočrnim obrazom in žarečimi očmi. Zalka vikne zopet s pretresujočim glasom. Vsled tega se zbudi otrok in začne glasno jokati. Franceta pa ne more obdržati nobena sila več v hiši. Zopet zagrabi sekiro in bliskoma zdirja skozi vrata.

»France, France!« zakriči žena in hoče za njim.

»Zalka, ostani tu in pazi na otroka — zapri hišna vrata! — Takoj zopet pridem. Enkrat za vselej moram preskrbeti, da nastane mir.« je rekel močno; a pri zadnjih besedah je bil že zunaj in zaprl vrata za seboj.

Zalka je bila od strahu tako omamljena, da se nekaj časa ni mogla ganiti z mesta. Ko se je zavedla, se je splazila k oknu v smrtnem strahu in skrbi za svojega moža in skozi okno zrla na prosto. Hitro je opazila, kako se je bela postava z res neko duhovom lastno hitrostjo pomikala proti gozdu — za njo pa je besneče dirjal France. Obe postavi sta slednjč izginili v gozdu.

Otrok je kmalu nehal jokati, spanec ga je zopet poljubil na ustne in ga zazibal v sladkem snu. Zato je Zalka lahko čula vsako besedo, vsak zlog, da, vsako šumenje, ki je prihajalo od zunaj. Nekaj časa je bilo vse mirno. — Nato je čula nek klic — bil je glas nje-nega moža. Zopet mirno. Kar začuje zopet klic in temu je sledil glas udarca, kakor bi kdo zamahnil s sekiro po močnem deblu. Rahel, pa zamolkel odmev je sledil temu glasu in zopet je nastala za nekaj trenutkov nemotena tišina. — Zdaj pa se zasliši močan, jasen, vzdihujoč krik ženskega glasu — in sledilo mu je le še nekaj zmedenih in nerazumljivih zlogov.

Zopet se je zdelo Zalki, da je spoznala v teh klicih glas svojega moža. — Nastal je dolg odmor in mlada žena se je morala nasloniti na okno, ker sicer bi bila vsa prestrašena gotovo padla na tla. In zopet je začula še en bolesten krik, ki je pa prihajal iz večje daljave, že bolj iz sredine gozda. Lahna sapica ji je prinesla še nekaj nerazumljivih zvokov na uho. — Naenkrat prodre nočno temino močan, bolesten krik, ki je šel skozi mozeg in kosti: bil je Francetov orjaški glas in glasil se je, kakor bi bil na vse grlo zaklical: »Zalka!»

»France, ljubi France!« — samo še te besede je mogla izpregovoriti uboga, preplašena žena v svojem groznem strahu skozi okno, nato je padla v omedlevici na tla.

Pol ure je ležala Zalka kakor mrtva na tleh. Ko se je zbudila, je trajalo precej dolgo, preden se je mogla zave-sti svojega žalostnega položaja in preden se je docela domislila vseh strašnih reči, ki so se ravnokar vršile. — Mrzlično hitro je skočila pokonci in iz srca se je izvil bolesten klic in viknila je skozi okno v temno, grozno noč:

»France! France!«

In v odgovor ji je bil le odmev njenih besedi; sicer je ostalo vse tiho. Strašna noč se je ni usmilila. — Toda ne, čuj, po stezi, ki vodi s travnika sem, prihajajo koraki! Nestrpno je čakala in gledala žena; in res, ni se motila, nek mož se bliža hiši. Zalka je zavrisnila veselja v srcu in zaklicala zaupno vdano:

»France! kaj ne, saj si ti? O, koliko sem pretrpela v strahu za te!»

»Kdo pa vpije sedaj sredi noči?« je vprašal nek glas, v katerem je Zalka

takoj spoznala Puščavčevega hlapca Martina.

»O, Martin«, je jadikovala Zalka, »ali nisi nič videl mojega Franceta?«

»A tako, sedaj sem šele spoznal, da govori Bregarica«, je odgovoril hlapec. »... Franceta? Ali mar ni doma? To se mi čudno zdi!«

»Seveda je bil tukaj«, mu pripoveduje mrzlično hitro in vsa preplašena Zalka; »pa prišla je bela žena, kar nadomna, dvakrat zaporedoma. — France ni verjel, da je duh; prvič sem ga še udržala, da ni šel za njo, drugič mu pa nisem mogla več ubraniti in odšel je iz hiše s sekiro v roki, šel je za belo ženo... Mir moramo imeti že enkrat pred belo ženo, je rekel, in da bode že dokazal, da bela žena ni duh... Iz gozda sem čula njegov krik in nato vrisk ženskega glasu, nakar mi je zadonel na uho še en njegov bolesten vzdih — in

Čez nekaj minut se je premikal sprevod osmero mož, prvi z bakljo v roki, vsi pa oboroženi z ostrimi sekirami, proti gozdu. —

pri tem mi je prišlo slabo in sem padla na tla. O, Martin, gotovo ga je zadela grozna nesreča!»

»Toda, Zalka! ali je pa to tudi resnično, kar mi pripoveduješ?« jo je vpraševal napol neverno Martin. »Nemara se ti je vse to le sanjalo?«

»Ah, da bi bila tvoja želja resnična! — Toda, saj nisem še nič spala, in Franceta ni tukaj — sicer bi ga ti gotovo videl.«

Otrok se je zopet prebudil in začel glasno jokati.

»Tudi otrok je opazil, da je očeta zadela nesreča; o, ti ubogi črviček! — Celo noč samo joka,« je tarnala žena. »O, Martin, lepo te prosim, za božjo voljo te prosim, pazi mi nekoliko na otroka, da grem v gozd in poiščem Franceta.«

»Zalka, ti ne smeš iti,« ji je branil hlapec, »ti celo ne! — Sam pohitim k nam in k Anželju in h Gromu in pokličem moža in potem bomo že izprevideli, kaj nam je storiti!«

»Stori mi to, Martin, hitro stori!« ga je prosila žena vsa objokana, »tako zelo se bojim, tako me je strah.«

Čez dober četrt ure so bili že zbrani trije kmetje in pet hlapcev pri Bregarju. Prišle sta tudi Anželjeva žena in Zalkina starejša sestra Lizika. Vsi so kar obsuli z vprašanji trepetajočo in vzdihujočo Bregarico. Ta jim je mogla odgovarjati le kratko, zmedeno in v posameznih presledkih, tako da je minilo dokaj časa, preden so si bili sorodniki in sosedje na jasnem, kaj se je pravzaprav zgodilo. Žene so se tresle presenečenja in praznovernega strahu, možje pa niso mogli ukreniti nobenega pametnega sklepa in so le zmajevali z glavami.

»Saj sem mu povedal,« je pripomnil Anželj, »saj sem mu povedal, svaku, toda ni mi hotel verjeti, da je ta bela žena duh in da prinaša nesrečo... Tak-le je vsled svoje vojaške hrabrosti... vedno ima vročo kri in vedno bi rad poizkusil in udaril, kjer se je treba postaviti v veliko nevarnost... Meni se je tudi prikazala bela žena, pa sem spoznal, da hoče, da jo pustimo popolnoma v miru in je ne zasledujemo... Zato sem pravočasno odhitel z onega mesta...«

»Kaj, ti si tudi videl belo ženo?« so ga križema vpraševali drugi radovedni, »kje neki?«

»Tam pri križu ob potoku, ko sem prišel z Bleda.«

»Za božjo voljo, nikar ne govorite praznih besed!« jih je prekinila vzdihujoče in proseče Zalka; »tako moramo iti pogledat, da najdemo Franceta... Morebiti mu še lahko pomagamo.«

»Ženske ostanite vse skupaj doma,« je določil Anželj; »če bo svaku treba pomagati, nas je mož dosti!«

Čez nekaj minut se je pomikal sprevod osmero mož, prvi z bakljo v roki, vsi pa oboroženi z ostrimi sekirami, proti gozdu. — Ženske so zrle za njimi skozi okno. Nestrpno so se ozirale proti gozdu, kjer se je zdajzdaj pokazal svetel plamen obdan od črnega dima prasketajoče baklje izza drevja in jim kazal sled, kje hodijo možje; skrbno so napenjale ušesa, da bi vjele kak razločen glas, ki bi jih potolažil, da bi začule vesel pozdrav srečnega svidenja: in res, slišale so semtertja glasove, a bili so le zamolke odmevajoči nerazločni glasovi, ki so jim le čimdalje bolj množili nestrpno napetost. Zalka je stokala obupno kakor otrok, medtem ko sta molili ostali dve med seboj tihe goreče molitve za srečen izid.

Minuli sta dve uri, ko se vrnejo možje z žalostnim poročilom, da niso videli ne Franceta, ne bele žene, da niso našli niti najmanjšega sledu, kam bi bila izginila, da so preiskali ves gozd in klicali na vse strani, a niso našli odgovora od nikoder, da je bilo torej zaman vse njihovo naporno iskanje.

RAZGLAD PO DOMOVINI

Razkrinkali so se. Vsak, ki zasleduje naše politično življenje, vé, kolikokrat so naši poslanci že poskušali nasprotno stranke vsaj v državnem zboru pridobiti za skupno složno delo. Uspeh naših poslancev je »Slovanska Enota«, kateri pa preti prav zadnji čas, da se zopet razprši. Da se doseže vendar še skupno delo, se vrše pogajanja na Dunaju. Kako pa mislijo liberalni politiki o slogi, nam naravnost odkrije liberalni »Narodni Dnevnik«, ko piše z ozirom na pogajanja med »Slovanskim klubom« in »Zvezo južnih Slovanov«: Bolje je po našem mnenju, da hodita oba kluba ločeno pot. Fraze o edinstvu in skupnosti so pri nas že tako diskreditirane, da jim verujejo le še politični otroci. — Tako odkrito se doslej niso upali pisati. Sram pa mora biti liberalcev samih, da je tako odkrita beseda padla. Kaj ni vse delo liberalcev nič drugega kot hinavščina! Slovensko ljudstvo si bode že pomagalo, da se še bolj skrči peščica liberalnih poslancev.

Svarilo pred vsiljevalci knjig. Po Ljubljani, kakor tudi po deželi raznašajo protestantski kolporterji protestantovsko sveto pismo in druge tiskovine. Ponujajo jih tako vsiljivo, da so že od več strani prišle pritožbe. Takim podrepnikom ni storiti drugega, kakor jim naravnost pokazati vrata in jih naznaniti orožnikom.

Imenovanja pri davkarji. Za višje davkarje so imenovani gg. Dominik Dereani, J. Fink in Maks Lilleg.

Slovenec — izumitelj v Ameriki. V Klevelandu bivajoči Slovenec Janez Počkaj je iznašel novo vrsto podmorskih min (razstrelb). Predložil je svojo izumitev za državnemu uradu, ki mu je odgovoril, da bodo izumitev prevzele Združene države ameriške, ako se dokaže resničen uspeh.

Glavne počitnice na srednjih šolah, to je gimnazijih, realkah in učiteljskih, se prično letos 2. julija in trajajo do 9. septembra.

Občinske volitve v Ljubljani so se vršile pretečeni teden. Tako mrzlih volitev, kakor so bile letos, se skoro ne pomni. Udeločba je bila nad vse majhna. Vse kaže, da čakajo vse stranke na novo volivno reformo, ki bode zopet nekaj življenja prinesla.

Imenovanja. Za višja poštna oskrbnika sta imenovana gg. J. Flere in J. Štrukelj. — Naslov dvornega svetnika je dobil deželno-vladni svetnik g. Oskar vitez Kaltenecker. — Za substituta umrlega kranjskogorskega notarja Hudovernika je imenovan g. dr. A. Bartol.

Deželne postaje za plemenske prašiče. Deželni odbor je ustanovil poleg že obstoječih postaj za plemenske pra-

šiče nanovo 11 postaj prve vrste in 18 postaj druge vrste. V ta namen razdeli za sedaj 28 merjascev in 22 plemenskih svinj. Polagoma pridejo še drugi kraji. na vrsto.

Dosedanje orgle ljubljanske stolne cerkve dobi cerkev na Viču.

V Ljubljani se je otvoril »Cesarja Franc Jožefa azil za onemogle«. Postavila ga je Kranjska hranilnica v Ljubljani. Sprejemali se bodo nezdravljivi bolniki, in sicer največ petdeset.

Takse v deželni bolnici se s 1. julijem 1910. zvišajo v III. razredu od 1 K 90 vin. na 2 K 40 vin., v II. razredu od 5 K 50 vin. na 6 K 50 vin., v I. razredu od 9 K na 10 K. — Takse v deželni blaznici ostanejo začasno še neizpremenjene.

Najden vtopljenec. Pogrešanega Andreja Čemažarja so našli ribiči vtopljenega pri Kresnicah.

Za prednico karmeličanskega samostana na Selu pri Ljubljani je bila izvoljena č. M. Jozefa Terezija Pogačnik, rojena v Ljubljani.

Deželno društvo za bolne na pljučih razpisuje šest prostih mest v morskem hospicu v Gračeju. Pravico do teh mest imajo slabotni in škrofulozni otroci iz Kranjskega v starosti od 6 do 12 let. Z zdravniškimi spričevali opremljene prošnje je poslati do konca maja predsedstvu društva za bolne na pljučih v Ljubljani.

Ustanove za slepe otroke je podeliti v odgojilnici za slepe v Lincu. Pravico imajo na Kranjskem rojeni, ubogi slepi otroci od 7. do 14. leta. Prošnje je potom okrajnega glavarstva podati do 20. maja. Prošnjam je pridejati krstni in domovinski list, spričevalo stavljenih koz, ubožno spričevalo in uradno zdravniško spričevalo.

g Našel se je v Savi pri Spodnjih Ribčah 18. t. m. že dolgo pogrešani Andrej Čemažar iz Tomačevega. Srčna hvala vsem, kateri so povpraševali po njem, posebno Ribčanom, kateri so ga našli in naznanili. — S spoštovanjem Urban Čemažar.

Cerkveno petje v majniku. Večkrat tožijo naši organisti, da so zlasti v mesecu majniku v zadregi, kje bi dobili primernih Marijinih pesmi. Ta tožba je posebno opravičena na deželi, kjer organisti navadno nimajo popolnih mešanih ali moških zborov in morejo peti le tri- do dvoglasne skladbe. Taki zbori bodo s prav posebnim veseljem pozdravili Marijine pesmi našega nedosežnega skladatelja g. Foersterja, ki so izšle v »Katoliški Bukvarni« pod naslovom: Šest Marijinih pesmi za tri ženske ali moške glasove (ena za dva, štiri tudi za en glas) z orglami. Zložil A.

Foerster. Cena partituri 1 K 80 h, vsak glas 40 h. — Udomačilo se je pri nas, posebno na deželi, mnenje, da so skladbe g. Foersterja preumetne, pretežke in premalo melodijozne. O teh pesmih se lahko z vso pravico trdi ravno nasprotno. Umetne so sicer, to se pravi: zložene so v najpravilnejši harmonizaciji in strogo cerkvenem duhu, kakor vse cerkvene skladbe izpod peresa g. Foersterja. A pri vsem tem so lahke in polne najlepših melodij. Opozarjamo gg. organiste tudi na to, da so tiskane kar le mogoče pregledno: v zgornji vrsti petje, v spodnji spremljevanje za orgle. Pri spremljevanju je na važnejših mestih pripisan tudi prstni red. Cerkvenim predstojništvom, gg. organistom in njih zborom te pesmi kar najtopleje priporočamo.

Marijine pesmi za mešan zbor in orglje zložil P. H. Sattner. Cena partituri 1 K 80 h, glasovi po 50 vin. Založila »Katoliška Bukvarna«. — P. H. Sattnerjeve kompozicije so skozinskoz izvirne, strogo cerkvene in kar je glavno, nikdar dolgočasne. Vedno kaj novega, zmerom nova duhovita modulacija, iz vsega pa seva široko muzikalno obzorje skladateljevo. Seveda mnoge za proizvajanje niso najlažje, vendar se stvar zelo olajša, če se jih lepo spremlja. Pevodvodja naj strogo gleda na to, da pojejo pevci te pesmi zelo čisto. Pevcem, ki so navajeni čisto in precizno peti, se bodo te pesmi brezdvomno zelo priljubile, posebno, ker se jih vsled velike samostojnosti posamnih glasov tako lahko poje iz srca in je najmanj nevarnosti, da se preide v dolgočasno mehnično petje. Večji in vsaj nekoliko izurjeni zbori si ne morejo želeti boljših mašnih spevov.

Čebelarški shod v št. Vidu pri Zatični se vrši v št. Vidu v šoli dne 1. maja ob pol 4. uri popoldne. Na shodu bo predavanje o umnem čebelarstvu in eksportnem panju.

Čebelarški shod v Grabovem ob Bači se vrši dne 5. maja ob 3. uri popoldne v ondotni šoli. Na shod pride tudi predavatelj iz Ljubljane: Pričakuje se obilne udeležbe.

Gorenjske novice

g Gorje. Ker nočemo delati nikomur krivice, zato omenjamo, da zadnjega plesa niso priredili socialni demokrati, ampak »Pipčarji«. — Zadnje nedeljo, na praznik varstva sv. Jožefa, je praznovalo »Bralno društvo« svoj dru-

štveni praznik. Dopoldne se je udeležilo društvo svete maše, zvečer pa je bila predstava v dvorani. Udeležbo je precej oviralo deževno vreme. — Nekdo hoče imeti v gorjanski fari še eno gostilno. Kakor bi jih že zdaj ne bilo dovolj! Domačinom in tujcem lahko dosedanje gostilne postrežejo več kot preveč.

g Vas Brda pogorela. Dne 15. t. m. je pogorela gorska vas Brdo, župnije Radovljica. Vas sama leži na griču pod planino Jelovca med Ribnem in Kamnogorico. Vse hiše v vasi so bili zelo ozko skupaj in krite s slamo. Ljudje so bili dopoldne večinoma na polju, v gozdovih in senožetih in doma so ostali le otroci in nekaj starejših žensk. Ogenj je nastal okoli 10. ure v lijaku za seno v hlevu pri posestniku po domače Andrejec. Na pomoč so prihitele vse požarne brambe iz cele okolice. Prva je bila na mestu nesreče domača radovljiška požarna bramba, prihitele so pa tudi požarne brambe iz Kamnegorice, Ribnega, Bleda, Begunj, Mošenj. Njihovemu neumornemu delu in trudu se je zahvaliti, da so rešili par hiš, gospodarskih poslopij in nekaj oprav. Pogorele so šestim posestnikom hiše z vso notranjo opravo in obleko, gospodarsko poslopje, ves živež za ljudi in živino, zgorelo je veliko živine, posebno prašičev. Škoda je velikanska. Ogenj je zahteval tudi človeško žrtev. 55 let stara vdovagospodinja Uršula je bila sama v hiši, ko je nastal požar. Hiti v hlev, da reši živino, jo vun izganja, a živina noče vun. Pri tem pozabi nase in na smrtno nevarnost, ko je bil že ves hlev v ognju, na njo pade kos goreče strehe, vžge se ji obleka na telesu. Beži iz hleva po vasi kakor velik ognjeni steber in kliče na pomoč. Prihitei ljudje ji raztrgajo zgorle ostanke obleke raz telo, katero pa je bilo že popolnoma opečeno. Celo telo je bilo kakor ena sama opekline. Preneso jo v hišo bližnje sosednje vasi in tam je bila previdena s sv. zakramenti. Ginljiv je bil prizor, ko prihiti njen sin, ki je ob času požara bil v Lescah, na svoj goreči dom, popusti dom in hiti k smrtnonevarno opečeni materi. Ko opečena mati zagleda sina, dvigne se, objema sina in ga obsipa z zadnjimi materinimi poljubi. Sin pa prevzet žalosti in obupa se zgrudi nezavesten k nogam svoje matere. V soboto zjutraj je blaga nesrečna mati v strašnih bolečinah umrla. Njenega pogreba v nedeljo udeležilo se je silno veliko ljudi iz bližnjih vasi in iz Radovljice. Nesrečni pogorelci so večinoma revni posestniki, zadolženi in zato nujno potrebni pomoči. Vsa škoda se ceni nad 80.000 K, zavarovani pa so bili za malenkostne vsote. Zato se obračamo do usmiljenih src za podporo, bodisi v denarju, obleki ali živežu. Župni urad v Radovljici je pripravljen sprejemati darove in jih razdeliti med nesrečne pogorelece.

Ribno pri Bledu. — Ljudske knjižnice, ki se je letos ustanovila za domačo župnijo, je ljudstvo že zdaj zelo veselo, dasiravno so šele njeni prvi

začetki. Zlasti mladini se je ustreglo kakor nalašč. Pri nas se je zopet pokazalo: kjer ne uspevajo društva, je skrbno sestavljena in urejena knjižnica najboljše sredstvo, ki navaja ljudi do samozobrazbe. — Črna žena, ki se je prikazovala pred 400 leti v naši lepi občini, je spet začela strašiti, to pot v hlačah zastopnika našega zakotnega liberalizma. Ljudje božji, ali veste, kaj pomenijo ta najnovejša prikazovanja, ki so se pričela ravno pred občinskimi volitvami? Zunaj vasi stoji vaš »Ribenski dom«. Ta dom je prazen in ima lepe sobe. V lepih sobah bi se dalo lepo županiti, seveda ne tako »po starem«, kakor so vam doslej gospodarili možje S. L. S., ampak čisto »napredno«, po predpisih »Slov. Naroda«. In na vašem domu bi se lesketal bahati napis »Vila Zmaga« ter bi naznanjal, da je napočil za občino liberalni paradiž. Da vas ne bo po nepotrebnem skrbelo, vam že zdaj povemo, da se prorokovanja te »črne žene« ne bodo uresničila, tudi če se vseh njenih 12 liberalnih pristašev, ki vam jih je vsilila na cvetno nedeljo, na glavo postavi vrh Babjega Zoba. Naši pametni možje ne bodo šli na liberalni lim, pač pa bodo vsi volili poštene možje S. L. S. »Ribenski dom« se bo tedaj imenoval »Vila Zmaga«, kadar bo — plačan in liberalac nam bo tedaj županil, kadar bo bolj — pameten.

g Iz Kranjske gore. Kako naši liberalci gospodarijo! Naš liberalni župan dr. Tičar se je spustil v pravdo s posestnico v Srednjem vrhu zaradi neke poti, ki ni vredna 5 K, pa je pogorel na vseh krajih. Pravda je stala nad 1300 kron. Kdo bo plačal te velike stroške? Morda misli, da jih bo plačala občina kranjskogorska? Nikdar ne, ker občino ta pot nič ne briga in tudi ni župana pooblastila, da naj tožbo začne. Pravdo naj plača tisti, ki jo je nepremišljeno začel. To je ena. Druga pa je ta, da so občinske naklade vedno višje. Zdaj dobiva občina za lov 1200 K več kot prej, a vendar se naklade ne zmanjšajo, ampak le zvikšujejo. Lahko je potratno gospodariti takim, ki ne plačujejo nobenih naklad, kakor uradniki; zakaj po milosti uradnikov, ki imajo v prvem razredu večino, je postal dr. Tičar župan. Najbolj se vtika v občinske zadeve in volitve davkarski asistent Praprotnik, ki je že zdaj začel delovati za prihodnje občinske volitve in novega župana postavljati. A to si odločno prepovemo, da bi taki, ki so tukaj od danes do jutri in ne plačujejo nikakih naklad, gospodarili v naši občini in delali razprtije.

g Katol. slov. izobraževalno društvo na Selu je dosedaj še najbolj delavno med šentpeterskimi društvi. Člani veliko žrtvujejo za prosep društva, in se neprestano vežbajo v petju in predstavah. Pridno nosijo v Čebelico in se pripravljajo za podučen izlet med počitnicami. Med obilnimi prireditvami se je izborno obnesla prireditev 10. aprila, pri kateri so izborno igrali dr. Krekovo igro »Tri sestre« in »Nežko z Bleda«,

katero je igral sam naraščaj, ki ima prav veliko veselja, pa tudi precej zmožnosti. Sosedna društva, posnemajo te naše društvo v delavnosti. Samo Orli še nimamo in pa predavanj ni. Posavsko in hruševsko društvo ima pa vedno dosti predavanj.

g Kat. slov. izobraževalno društvo za šentpetersko Posavje je v kratkem času, kar obstoji, zelo napredovalo. Upalo si je že stopiti pred občinstvo. V nedeljo, dne 10. aprila, je že priredilo zabaven popoldne pri Francu Kebru, Pevski zbor je nastopil, slišali smo deklamovati domače fante in dekleta, in nazadnje smo se zabavali ob bogatem srečolovu. Ljudstva se je trlo. Natančno smo izračunali po vstopnini, da je bilo navzočih prav gotovo 340 ljudi. Moralni uspeh društva je velikanski, tudi skupiček je dober. Počastili so nas tudi Orli iz D. M. v Polju in Zadobrovi, in so navdušeno govorili in nas spodbujali. Bil je res prijeten popoldan. — Ustanovili smo tudi Orla. Ko so se Orli vračali domov, jih je z odprtim nožem napadel v Hrastju nek »olikanec« šmarske nazadnjaške stranke, ki ima dva brloga: pri Tinčku in Kovaču. Imeli smo že več predavanj. Društvo se pripravlja za nastop pri šmarnicah; priredilo bo pa tudi kmalu večjo zabavo z igro. Kdor še ni ud našega prepotrebnega društva, naj hitro pristopi.

g Katol. slov. izobraževalno društvo v Hrušici pri Ljubljani je premagalo vse surove napade ljubeznivih nasprotnikov in gre hrabro svojo pot naprej. Pri županu g. Korbarju ima svoje prostore. Pridno se vadi pevski zbor, ki šteje že 40 pevskih moči. Predavanja se vrše. Orel se je ustanovil in je dobri Pogačarjev oče prepustil svoj »toplar« za telovadbo poleti. Dobro časopisje se širi po vaseh. Društvo se pripravlja za javen nastop v juniju. Oprimito se društva še oni, ki dosedaj še bolj od strani gledate in čakate. Pri nas je doma prava izobrazba in poštena zabava. Nasprotnikov ne poslušajte.

g Iz št. Vida nad Ljubljano. Ne koliko pojasnila dati, pa ne našim »svobodomiselcem«, temveč našim ljudem, se mi le zdi potrebno. Pa ne zato, da bi branil sam sebe, ker pred ljudmi, ki zajemajo vso svojo izobrazbo iz liberalnega časopisja, se nimam prav nič braniti, ampak zato, da dokažem, dati ljudje, ki se imenujejo »svobodomiselnici«, žive samo od laži. Najprvo je prišel »Slovenski Narod«, potem »Gorenjec«, za njima pa je pricapljal »Slovenski Dom«, z velikansko novico, da Podlesnika ni potrdilo ministrstvo za profesorja na slovenski trgovski šoli v Ljubljani. »Slovenski Dom« prinaša zdaj vsaki številki dolge novice o tem »veliknem«, za »zavedne kmete« posebno zanimivem dogodku. To je dokaz, kakšne novice zanimajo te »zavedne in samostojne kmete«. Prav tako kot so svoj čas pisali, da je deželni predsednik baron Schwarz tako obžaloval svoje glasovanje v deželnem šolskem svetu proti Žirovniku, da je šel na Dunaj ministra

prosit za odpuščanje. Čez teden dni je pa nadučitelj Zirovnik imel v rokah pismo, da mora v Borovnico. Prav tako je ljudi z mojo profesuro. Natančno čez en teden potem, ko je »Narod« prinesel novico iz deželnega odbora, da me ministrstvo noče potrditi, sem dobil od ravnateljstva slovenske trgovske šole dopis, v katerem stoji dobesedne sledeče: »Podpisano ravnateljstvo Vas obvešča, da je c. kr. ministrstvo za uk in bogočastje z odlokom z dne 2. decembra 1909, št. 41.114, dovolilo, da v šolskem letu 1909/10 poučujete kot namestni učitelj na slovenski trgovski šoli.« Ta dopis je shranjen pri meni doma in če si ga kdo hoče ogledati, naj le pride. Samo izmed šentviških liberalcev mora vsak priče pripeljati. Ti ljudje vidijo in slišijo namreč vse narobe, zato brez prič ni nič z njimi govoriti. Sedaj pa naprej. Še predno sem prejel od ravnateljstva slovenske trgovske šole ta dopis, sem že svojo službo odpovedal iz tega vzroka, ker sem vstopil v družbo velikega podjetja svojega svaka. To bi storil, ako bi me ministrstvo potrdilo ali ne, ker vprašanje o definitivnem nastavljanju bi prišlo ne samo zame, temveč za vse moje gg. kolege itak šele prihodnje leto na vrsto, ko bo šola popolna. Ako piše »Slov. Dom«, da pojdem za hlapca, mu povem, da bi si vsi njegovi »zavědni in samostojni kmetje« lahko vseh deset prstov oblizali, ako bi bili taki hlapci kot bom jaz. Glede »pagateljna« jim pa povem sledeče: Šentviški gosp. župnik zna tako dobro igrati politični tarok, da je v Št. Vidu s pagateljnom liberalcem vzel škisa. Ta pagatelj bo pa tudi še v naprej pomagal, da bodo postali šentviški liberalci prav kmalu — valat! Zato so pa tudi tako jezni na tega pagateljna. Na zdar! — I v. P o d l e s n i k.

g Iz Tržiča. Pri seji hranilnice in posojilnice v Tržiču, ki se je vršila dne 24. aprila t. l. v kaplaniji, je bilo sklenjeno, da se obrestna mera od hranilnih vlog poviša od 4 na 4¼% pričenski od 1. januarja 1910. Istega dne je priredil telovadni odsek Orel izlet v Podbrezje. Tudi socialni demokratje so se ta dan razvijali. Priredili so javen shod pri Pelarju, kjer jim je govoril dr. H. Tuma. Cel dan so okoli letali v rdečih kravatah in vzbujali pozornost ljudi. Nekateri so mislili, da je zopet prišel pustni čas.

g Iz Šenčurja pri Kranju. Katoliško slovensko izobraževalno društvo priredilo nam je v nedeljo, dne 24. t. m., veselico z obilnim sporedom, katera je v vsakem oziru izpadla prav izborna. Osobito so nas presenetile tamburašice, katere so prvokrat nastopile pod spretnim vodstvom g. Radota Jeločnika iz Ljubljane. Nastopilo je 29 tamburašic, ki so se tekom dveh mesecev izvežbale tako, da smo z občudovanjem sledili točnemu proizvajanju. Igra »V ječi«, katera je bila jako dobro priučena, nas je privedla od tega, da smo se zopet enkrat prav od srca nasmejali; tudi »Planšarica« nam je jako ugajala s svojim sigurnim nastopom. V petju

smo opazili jako veliko dobrih pevk, katerim primanjkuje samo nekoliko več šole, pa bi ne zaostajala za mnogimi mestnimi pevkami. Res prav prijetno je bilo, le žal, da so bili prostori premajhni, zato pa bodo celo prireditve z ravno istim sporedom ponavljali v nedeljo, dne 1. majnika. Tako je dana prilika, zabavati se onim, kateri niso dobili v nedeljo prostora.

g Iz Stare Loke. Dne 18. aprila t. l. sta bila poročena v Crngrobu g. Franc Kalan in g. Mici Gosar, oba iz uglednih rodbin. Poročal je gospod prelat Andr. Kalan, ki je za to priliko novoporočencema na čast zložil sledečo pesem:

V cerkvi sta slavje poroke slavila
Vpričo Marije si dala roké.
Roke si dala, tako govorila:
»Z roko sva dala si tudi srcé!«

Prstana mašnik posvetil je drobna,
Ki sta nadela si ju na roke,
Zveza zakonska naj bode podobna
Prstanom, ki se na rokah blišče!

Prstan okrogel je, konca on nima,
Taka ljubezen med vama naj bo. —
Pomlad prijetna, ledena bo zima,
Solnce po letu pripekalo bo.

Pot bode vama v jeseni bogati
Lica od truda žareča rosil;
Zibala v sreči se bodeta zlati,
Ako ljubezni vam zvon bo zvonil.

Delavnik vroč je naše življenje
Lepa ljubezen le praznik pozna.
Polne so žitnice samo trpljenja,
Ako prepir gospodar je doma.

Sora ob hiši bo vaši šumljala
Mlinska kolesa gonila vam bo
Božja pa roka nad vama vladala
Srca na kvišku vodila vam bo!

Cveti na šopki vam bodo zveneli
Ktere vam trosijo danes na pot.
Vtihnili pesmi glasovi veseli,
Ki vama pojejo danes povesod!

Prstan pa vama na rokah ostane
Prve ljubezni naj priča vam bo:
Vihra naj tuli, ljubezni ne zmane:
V delu, v molitvi cvetela vam bo!

g Podbrezje. Dne 15. t. m. je umrl v ljubljanski bolnišnici Ivan Lužan, na čelnik našega Orla. Radi malega žulja na nogi si je zastrupil kri, kar mu je šele 22letnemu povzročilo smrt. V nedeljo, 17. t. m., so pripeljali njegovo truplo iz Ljubljane domov, kjer se je vršil lep, naravnost veličasten pogreb. Udeležila se ga je poleg Orlov iz Tržiča in Naklega cela fara, kar kaže, kako so ga vsi ljubili radi njegovega lepega, mirnega vedenja. P. v m.!

g Iz Mekinj. Dne 1. majnika ob pol štirih popoldne priredi tukajšnje izobraževalno društvo v spodnjih prostorih župnišča veselico s sledečim sporedom: 1. Parma: »Skozi vas«, koračnica, udarja tamburaški zbor »Planinka«. 2. Hruza: »Na šumskem izvoru«, valček.

3. Farkaš: »Venec hrvatskih narodnih pesmi«. 4. Dr. Krek: »Tri sestre«, veseloigra v treh dejanjih. 5. Vodopivec: »Kovačev študent«, veseloigra v treh dejanjih. — Dohodek je namenjen za zgradbo novega doma. Spored je zanimiv; krasnega petja bo v »Kovačevem študentu« mnogo. Torej prihitite v obilnem številu, prijatelji naše misli od blizu, iz okolice in kdor more, tudi od daleč!

g V Selcih bo dne 3. maja t. l. živalski semenj.

g Iz Mekinj. Poročil se je dne 25. t. mes. naš vrli podpredsednik Orla brat Jože Košir z g. Terezijo Krt. Naše najiskreneje čestitke!

g Od Tuhinjske doline. Zopet je prišla kukavica oznanjat veselo spomlad. Čebelice že pridno obletujejo sadno drevje, katero jim nudi letos obilno pašo. Bliža se cvetoči mesec majnik. V tem mesecu bodo prišli med nas naš višji pastir delit zakrament svete birme. Ze sedaj se jih veselimo.

g Smrtna kosa. V nedeljo, dne 17. t. mes., smo spremili k zadnjemu počitku Tomaža Kobala, po domače Kobalovega iz Nemškega Rovta pri Bohinjski Bistrici. Naj v miru počiva!

g Cerklje. Na občnem zboru naše hranilnice in posojilnice smo videli, da je imela prometa skupno 1.025.712 K 93 h, stanje hranilnih vlog koncem leta je bilo 788.821 K 96 h; posojila znašajo 180.472 K 56, hranilnih vlog je bilo v tekočem letu vloženih z obrestmi vred 304.793 K 3 h, v tekočem letu danih posojil 79.772 K; tekoči račun z zvezo znaša koncem leta 603.227 K, čistega dobička je imela preteklo leto 1644 K 87 h. — Malo je hranilnic na deželi, da bi prišlo do tako visokega prometa. Upamo, da je bil letos zadnji občni zbor v najetem prostoru, kajti drugo leto bo že lahko v lastnem domu, kateremu bomo v par tednih že postavili temeljni kamen. Sedaj že kopljemo kleti in temelje. Ker bo vse to stalo mnogo dela, prosimo fante, da se pridno poprimete dela! Tudi drugi od naših društev, zganite se! Bodisi z delom, z vožnjo ali z darovi smrek itd. Kaj pa dekleta? Nabirajte kronice in agitirajte! Ne bilo bi častno, ako bi tako velika župnija kot je naša ne mogla postaviti lastnega društvenega doma! Kar bo kateri dal ali storil, se bo vse zapisalo v poseben zapisnik, ki se bo hranil v spomin še poznim rodovom!

Dolenjske novice

d V Prečni tudi še živimo društveno življenje. Dekliška Marijina družba je imela zabaven shod s petjem, deklamacijo, tombolo in šaljivo dražbo. To je bilo veselja in smeha, zlasti ko smo na licitando postavili debelo kokoš zaprto v malem kurniku. To vam je bila tica! Zato je pa tudi vrgla celih 25 K in še 2 h po vrhu, pa še znesla je. Počasi napravimo tudi kaj več, kako igro je-li! No, mladina, ni-li v dobrih dru-

štivih pravo in nedolžno veselje doma! Tudi mladeniška družba je imela svoje tombolo, prav prijetno je bilo. Fantje, na noge, da vam mladeniških let ne vzame svet!

d Iz Leskovca pri Višnjigori. Dne 17. aprila ob 4. uri popoldne je strela udarila v hlev posestnika Franceta Čoča iz Mlak št. 15 in je ubila dvoje goveje živine in se je tudi vnela slamnata streha, nakar so takoj opazili in ogenj zadušili. Treska in hudega vremena, reši nas, o Gospod!

d Katol. slov. izobraževalno društvo na Mirni je napravilo v nedeljo, dne 17. t. m. veselico na Fužini pri Mirni. Obnesla se je prav dobro. Udeležba je bila nepričakovano mnogobrojna. Vse točke, petje, tamburanje, deklamacije in igra »Kmet Herod« so se vršile uprav mojstrsko. Vsi igralci so svoje vloge dobro izvršili, posebno pa se je odlikoval kmet Herod, kojega je predstavljaj Alojzij Škarja, mladenič iz Mirne. Nazadnje pa je izvalil še »copatar« mnogo smeha s svojimi raznovrstnimi copatami in prav smešnim kupletom. Na njegov poziv se je nabralo v copato 5 K 42 h za obmejne Slovence. Ker se kaže še prav mnogo zanimanja, se bo burka »Kmet Herod« ponovila z istim sporedom. Tudi »copatar« bo še pričopatljaj. Veselice niso nikakor motili nekateri mirnski gasilci, ki so po vaji prišli pijani na Fužino in začeli izgovarjati naše fante, ki so se pa mirno zadržali. Gasilci so bili opravljeni v uniformo s čeladami. Prav je, ako hočejo gasilci kot gostje prihajati k društvenim zabavam. Dobrodošli, ako so mirni! Tako obnašanje, kakor so ga pokazali ti maloštevilni pijani gasilci, pa dela sramoto celemu gasilnemu društvu. To naj odbor več ne trpi!

d Zagradec. Mladeniški tečaj, oziroma sestanek v Zagradcu na praznik varstva sv. Jožefa se je vršil sijajno v najlepšem redu in ob velikanski udeležbi. Zagradec si je nadel praznično oblačilo. Slovenske trobojnice so vihrale v pozdrav mladeničem, ki so iz vseh krajev žužemberške dekanije prihiteli deloma peš, deloma na okrašenih vozeh. Zastopane so bile vse župnije. Pred krškim Orlovom sta jahala v kroju brat načelnik Strah in brat Zupanc. Združene slovenske krščanske mladeniče je pozdravil najprej brat Pešec. Naglašal je, da lepa naša domovina to vrla naša je mladina, katere cilj mora vedno biti: zdrava duša v zdravem telesu. — Brat Terseglav je v krasnem govoru zbranim mladeničem priporočal ljubezen do Boga, na kateri mora sioneti ljubezen do domovine. Prekrasne so bile besede, s katerimi je mladeničem na srce polagal, da naj spoštujejo slovenske mladenke in vsikdar ohranijo neomadeževano življenje. — Brat Jeločnik je navdušeno govoril o disciplini, medsebojni ljubezni in junaštvu, ki mora vladati v vrstah naših Orlov. Junak je, kdor se zna premagovati in svojo voljo drugemu vkloniti, kadar treba. — Ob javni telovadbi, ki sta jo izvrševala kr-

ški in ambruški Orel, smo videli, kaj stori vztrajna vaja in vzorna disciplina. Najlepša točka je bilo pa brez dvoma sabljanje, katero je uprizoril krški Orel. Ljudstvo je bilo pri pogledu na lepo izvajanje veselo iznenadeno in je svoje odobravanje kazalo z glasnim ploskanjem. — Navdušeni so se razšli mladeniči s tega shoda, ki bo gotovo rodil svoj sad. Čujemo, da se v najkrajšem času osnuje telovadski odsek v Hinjah. Tako je prav! Krščanska slovenska mladost, naprej!

d Krka. Pa se je spet oglašil znani modrijan z Vidma, rdeči Jožek. Mi fantje radi verjamemo, da ti ni vseč, če telovadimo in se pošteno razvedrimo, ker ti bi gotovo rajši videl, da bi v tvoji šnopsariji vpili in razgrajali. Veš, kaj ti povemo, Jožek, najlepše je, da svoje zelene nevoščljivosti in smešnega napuha ne kažeš tako očitno. Bolje bo zate. Se boš že kako privadil in potolažil. Veš, tisti časi so minuli, ko so ljudje v tvojo šnopsarijo znašali svoje težko prislužene krajcarje za vodko iz Krke. No, pa zdrav bodi, če tudi si kavelj!

d Črnomelj. Naše katol. slov. izobraževalno društvo je imelo 13. marca 1910 svoj prvi redni občni zbor. Udeležba je bila prav dobra. Tajnik g. kaplan Cerar je poročal o delu društva. Ustanovilo se je šele 25. aprila 1909. Čeprav je sodelovalo pri njegovi ustanovitvi več vnetih glav, je vendar društvo otrok prerano umrlega g. župnika Peharca. Članov je od početka pristopilo moških in ženskih nad 200. Ta navdušenost se je seveda ohladila, zato ima društvo sedaj članov malo manj, namreč le 158, a ti so trdni. Predavanj je bilo nad 15, gledaliških predstav troje, namreč »Večna mladost in večna lepota«, »Za letovišče«, »Krcmar pri zvitem rogu« in prizor »Kmet in fotograf«. Izleta sta bila dva. Vztrajno je deloval g. d. učiteljica Primožič, ki je ustanovila štiriglasen ženski pevski zbor in ženski tamburaški zbor (13 deklet), ki že nastopa. 5. septembra 1909 se je ustanovil telovadni odsek Orel, ki se sicer še čisti, a vendar napreduje. V Stanko Peharčevi knjižnici »Slov. dijaške zveze« je bilo 273 knjig. Izposodilo se jih je 1892. V odbor je bil izvoljen med drugimi naš advokat g. dr. Sturm in g. d. Primožič. Veliko so sodelovali pri društvu tudi dijaki, zlasti g. Malnerič, g. Majerle in g. Plevnik. — Letos je pa društvo dosedaj priredilo tudi že dve igri. Na velikonočni ponedeljek je občinstvo čulo in pohvalilo naš mešan pevski zbor in igralce šaljive igre »Kmet Herod«. V nedeljo, dne 10. aprila, so se pokazala zopet dekleta v igri »Ljudmila«. Tako gremo naprej tiho in počasi, a sigurno. Dne 5. maja nam priredi Zveza Orlov mladeniški tečaj, na kar opozarjamo in vabimo vse mladeniče v Belokrajini. Na zdar!

d Kostanjevica. Dne 10. aprila ob petih popoldne se je vršil ljudski shod zaradi železnice Brežice-Novo mesto. Poročala sta državni poslanec dr. Hočvar in dr. Oražen. Prvi govori dr. Ho-

čvar, ki pojasni nespornost njenja, kaj so nastala vsled tega, ker se je govorilo, da krški odbor trasira progno čez Mrtvice in št. Jakob. Pri vseh posvetovanjih se gre za to, da se izpelje železnica mimo Kostanjevice. Merodajen v tem oziru določevati pa je le odbor, njegove težnje pa potem podpira poslanec. Vabi tedaj izstopivše člane, naj zopet vstopijo v krški odbor, ker gotovo bo dosegel več tisti, ki dela sporazumno z železnim odborom za gradnjo železnice, kakor pa oni, ki dela na svojo roko. — (Glede koncesije trase, ki jo je dalo ministrstvo, da naj se namreč trasira od Mrtvice čez št. Jakob, Stranje, Bučje vas, Novo mesto, je besedilo zelo nejasno, ker gleda ministrstvo le na zračno črto, ki se pa očitvidno ne more speljati v tem smislu in se lokalni železniški odbor ne more tako strogo držati besedila.) — Dr. Oražen je povdarjal, da ima železnica le tedaj pomen, če gre skozi občine, ki leže tik ob Krki. Mrtvice in št. Jakob sta mali vasi, ki ne moreta kaj izvažati. Vrhu tega je teren neprikladen, ker je preveč močviren, torej bi železnica tudi mnogo več stala, progna pa bi ne bila nič krajša. Nasprotno pa so občine ob Krki velike, z mnogimi prebivalci, ki izvažajo mnogo vina in tudi mnogo lesa. Tudi bi bil teren tukaj mnogo pripravnější.

d Izborna kupčija. Znano je, da je liberalna ribniška posojilnica pred meseci liberalnim Ricmanjem čem posodila ogromno svoto denarja, če se ne motimo okroglih 75.000 K. Res je, da Ricmanjci niso vprašali za denar najprej v Ribnici, ampak so ga iskali povsod prej, vsaj pri zavodih svoje dežele, a ga niso dobili nikjer, ker so posojilnice pri posojevanju navadno zelo previdne. Naposled so potrkali v Ribnici in ker se je šlo za liberalce, je liberalna posojilnica ribniška ustregla. Te dni je pa posojilnica kupila Zandonattijevo posestvo v Celju za 105.000 kron. Meri 4¹/₂ ha in je sodnijsko cenjeno na 53.000 K. Na prvi pogled se vidi, da je posojilnica posestvo silno preplačala! A to še ni vse! Na tem posestvu je okrog 100.000 vknjiženih terjatev in za temi terjatvami šele ima liberalna ribniška posojilnica še 90.000 kron. Ko bi bilo to posojilo varno, je čisto naravno, da bi bil Zandonatti posojilo dobil na Štajerskem, kjer denarja ne manjka za zdrave kupčije, a ker posojilo ni bilo na varnem, kar se je sedaj pri prodaji na najbolj sijajen način pokazalo, Zandonatti na Štajerskem posojila ni dobil, ampak ga je pri ribniških liberalcih. Posredovalec za to posojilo se je pokazal kot skrajno nezanesljiva oseba, kateri je varnost denarja Ribničanov deveta briga, ampak je gledal, da spravi — seveda pravočasno! — kar največ provizije. Najlepše pa je to, da pišejo časniki o tem veselem dogodku, češ, zopet je prišlo nemško posestvo v slovenske roke, a ribniški liberalci v posojilnici pa kolnejo tisti trenotek, ko so posojilo dali in tistega, ki je to uredil in

bi posestvo še to uro prodali najzagriženejšemu nasprotniku Slovencev, ako bi se le dobil tak osel, da bi ž njimi zgubo delil. Je pa res vrag! Posestvo cenjeno na 53.000 K, se kupi za 105.000 kron, a vrh tega so vtaknili že svojega denarja 90.000 K, tako da bo s procenti, katere bodo sedaj plačali, koštalo posestvo 200.000 K. To res niso mačkine solze in mi prav dobro umevamo slabo voljo ribniških liberalcev. Pa jim tudi nič ne moremo! Sami so akcionarji posojilnice in delajo z denarjem, ki ga jim zaupajo vlagatelji, kar hočejo. Ker je zveza omejena, se akcionarjem nič hudega zgoditi ne more. Ker ima liberalna posojilnica po Štajerskem mnogo denarja razposojenega in imajo silno vestne zaupnike, smo radovedni, koliko posojil je ravno tako varnih, kakor je bilo Zandonattijevo. No, pa počakajmo! Prej ali slej se bo že pokazalo!

d Popotnik Tržišče — Mokronog — Mirna—Trebne. Na poti iz Sevnice domov sem se ustavljal pri Flajsu, pa sem našel! V kmečki gostilni »Slov. Narod«! Nikoli več ne grem notri! Grmk le poženi pošto, da prideva preje proč. — V dolini Sv. Trojice je drvo ubilo mladega fanta; revež je bežal, ko je spodsekal, a veje so ga dobile. Bil je na mestu mrtev. Lahka mu zemlja! — Pri Sv. Trojici se pripravljajo, da ustanove 8. maja izobraževalno društvo. Isti dan bo tudi prvokrat zapopolala nova zastava Marijine družbe. O, tja bo pa treba pogledati, je vedno lepo! Med potjo sem se ozrl v Gabrijele, kjer biva slavni dopisnik »Lažnjivega klukca«; dobro se imej, opletalo se ti bode, kakor mokronoškim sokolom, čem reči kaveljnom, ki so popadali v vodo, ko so šli v Št. Janž! Na zdari! Nisem se mogel nasmejati, ko sem izvedel v Mokronogu, da so tamošnji sokoli dobili ime »kaveljni«. Fantje, za vsako besedo »čuk« odgovorite »kavelj«. Sicer pa sokolizem mladino polivja, da je čudno. V nedeljo sem videl »kaveljne«, kako so precej za mokronoško cervkijo cel čas med naukom telovadili, v cerkev niso šli. In takim ljudem je starosta mokronoški sodnik! Stariši, ali ste s slepoto udarjeni, da pustite fante v tako družbo! Slišal sem, da se nekateri stariši že kesajo. Slišal sem pa še druge stvari o dveh mokronoških kaveljnih, ki so za svinjak. Taki so kaveljni! — V šoli se nisem nič oglasil. Gosp. nadučitelj Pirnat je šel v Ljubljano v risarski tečaj. Ganilo me je pa slišati, kako lepo je vzel peti razred slovo od svojega ljubljenca. Da dober, veren učitelj je res zlata vreden — pa najde tudi hvaležna srca. Le pogumno naprej; če se prav oba revčka ujedata. — Mlekarna v Št. Rupertu je pa res lepa. Pogledj si jo — in začni lja nositi mleko; koristil boš največ sebi! Dal Bog, da bi bil društveni dom kmalu zdelan. — Na Mirni sem zvedel, da je liberalce strašno zbedel moj dopis. I no, če mački na rep stopiš,

zacvil. Bulc je v blatni vasi napravil novo tehtnico, v bližini blatne vasi so pa jeli premog kopati. Zvedel sem pa, da liberalci iz blatne vasi silno težko pričakujejo misijona, ker se hočejo spreobrniti. V vlaklu je klobučar Šmalc iz Mirne prodajal — ne klobukov, ampak čast svojega g. župnika. Strašno ga je skozi zobe vlekel, pomagala mu je pa debela babura iz Trebnjega. Priče so na razpolago, gospod Šmalc, vsak trenotek! Upam, da sta se najedla oba, ko sta tako prigrizovala čast župnikovo. Neka žena je rekla: Dobro bi bilo, če bi Šmalc zbolel, pa moral poslati po gosp. župnika. Ne vem, kako bi se tega spovedal. Jaz tudi ne. — V Zavijavnici so progo dobro popravili, upam da bo držalo!

d Št. Rupert. »Slovenski Dom« ali bolje rečeno »Ciganski pes«, je zopet zalajal. Le lajaj še naprej! Le popadi še občinski odbor, glavne liberalce, ki so imeli govoriti pri šentjanški železnici, obgrizi občinske napise, o katerih je tako milo tožil predsednik Ciril-Metodove podružnice in naznani svetu imena tistih, ki so naročniki »Ciganskega psa«, če ne jih bode pa prinesel »Domoljub«, da bodejo ljudje vedeli, kdo podpira laž in barabstvo. Hinavci so povsod tudi lažnjivci. Mi pa gremo mirno in prostodušno mimo vašega lajanja naprej in nam ne moti mirne vesti. — Ponesrečil se je v Jatni en delavec; bil je takoj mrtev pod težko bukvi. Drug delavec se je ponesrečil na Gor. Svinskem. Prepeljali so ga v Kandijo. — Semenja na Cirkniku je v sredo pred Binkošti, ne več v četrtek po Binkošti. — Igra »Dve materi« bode priredil odsek Mar. družbe 8. maja. Ta igra je kakor nalašč za majnik, ki je posvečen Majnikovi Kraljici.

d Ribniška dolina. Ustanovila se je »Živnorejska in prašičorejska zadruga za župniji Ribnica in Dolenja vas«. Najprej bo skušala po zgledu drugih takih društev, ki povsod dobro uspevajo v vseh občinah ribniške župnije vpeljati enotno pasmo in sicer čistokrvno. To je prvi namen, ker dobro pleme ima povsod višjo ceno. Potem pa je poseben namen, da zboljša prešičorejo. Pri nas, ki imamo le mala posestva, je ta še večjega pomena, ker vsak lahko blago hitro v denar spravi. Članov je že precej, le nekatere vasi še zaostajajo. Odbornikov je 15, da se razdele po vaseh. Načelnik je Franc Grebenec iz Dol. Lazov št. 2, tajnik pa Matvež Dagarin iz Ribnice, kjer naj se oglašajo novi člani. — 500 kron podpore je že dobila »Živino- in prešičorejska zadruga« od »Hranilnice in posojilnice v Ribnici«. To je dober začetek. — Hranilnica in posojilnica ima sedaj uradne dneve ob nedeljah od 8. do 10. ure, v ponedeljek in torek pa od 9. do 12. ure. Ker v ponedeljek popoldne ljudje nimajo časa, zato se bo uradovalo v torek zjutraj, ko so tudi uradni dnevi pri sodniji.

Iz ribniške okolice se nam poroča, da je bil v danski občini izvoljen za župana gosp. Franc Pakiž, posestnik iz Dan št. 8. Bil je že enkrat župan, zavoljo občinskih preprirov ni hotel več biti, a sedaj je prevzel zopet županstvo. Gosp. Franc Pakiž je vedno zvest somišljenik S. L. S. V občini jurjevski so tudi hvala Bogu enkrat spregledali in izvolili izmed sebe župana Janeza Grebenca, posestnika iz Brež št. 11. Dosedaj je ta občina vedno izgledala kakor liberalna, ker je bil župan liberalec in je povsod šel s trško gospodo. Prepri med Jurjevico in Brežami bo kmalu prenehal, če bodo vsi delovali na skupni blagor občine. Gotovo bo pa treba mnogo popraviti, kar se je dosedaj zanemarilo. — Občan.

d Mirna. Sv. Jurij je prišel nele na zelenem, ampak na že cvetočem konju. Češnje, hruške, celo jablane že cveto. Da bi le ne bilo posehmal mraza. — Ta teden se je po kratkem presledku začelo zopet redno kopanje premogava v Gorenjski gori pri Mirni. Podjetnik je gosp. Flatschet. — Za gostilniško koncesijo prosita gospod župan Mihael Strah in Rajmund Maren iz Mirne. Obadva imata pa še za svojo družino premajhno hišo. Kako bo pa potem, ako dobita koncesiji? Ali bodo šli otroci na cesto, ali pa gostje? — Iz same jeze, da se je veselica izobraževalnega društva dne 17. t. m. dobro obnesla, sta šla g. Bulc in Koračin v ponedeljek, 18. t. m., posekat farovski kostanj ob cesti. Celi teden je ležal ubogi kostanj na tleh in budil vest Koračinu in Bulcu. V nedeljo pa se je Bulc zopet razjezil in sklical nekaj svojih pajdašev ter prodal kostanj na dražbi. Kupil ga je kovač Fajt za 3 K 60 vin. in neki Jurček je zajahal bistrega rjavca, mu pripel kostanj in ga jahaje prepeljal pred Fajtovo kovačnico. Dober tek, kovač Fajt! Le glejte, da vam ne obleži v želodcu! — Gosp. župnik je poslal »štefan« vina Bulcu in Koračinu, ker sta namesto »teberharjev« posekala kostanj. Bila sta pa zopet jezna in sta vino poslala nazaj v župnišče. Malo jih je vendarle sram. — Našli so se trije zlati prstani s kamni na cesti blizu Mirne. Hranijo se v župnišču na Mirni, kjer jih dobi lastnik proti postavni najdenini.

d Čebelarška podružnica na Robu priredi v nedeljo 1. maja popoldne v šolskih prostorih tombolo, katere čisti dobiček se porabi v društvene namene. — V nedeljo, dne 8. maja popoldne pa se vrši čebelarski shod, na katerem bo predavanje o umnem čebelarstvu in eksportnem panju. Obakrat pričetek ob 3. uri. Pričakuje se obilne udeležbe.

d Hinje. Tudi pot od Smuke do Hinj se je že jela popravljati. Popravljajo se z državno podporo. Delo pa nadzoruje inženir Pacak. Pot se bo precej razširila in v par mestih preložila. Da bo pa tudi drugi del fare dobil cesto, pa

Eujemo, da se bo že letos umerila cesta ke Hinj v Žužemberk. Tako je prav, čim več cest, tem bolje za nas. — Naša Hranilnica in posojilnica je imela v preteklem letu 135.380 K 52 h prometa. Za začetek je že precej veliko. Pa še več bi ga lahko imela, če bi se farani bolj držali domače posojilnice. Koliko bi si pri tem prihranili potov in stroškov ter tako podpirali domač kraj. Še bolj pa bi se posojilnica okrepila, ako bi domačini pri njej jemali posojila, ne pa pri tujih ali pa celo pri sosedah, katerim morajo dati visoke obresti, zraven pa še od njih odvisni biti.

d Na Vačah imamo pravzaprav enega samega liberalca, ki pa ima več doslednosti, nego marsikak njemu suženjsko udani pristaš. Če ima kdo le za par lotov soli v glavi, se mu mora zdeti smešno in bedasto, kar se dela, govori ter piše zoper nas. Če mislijo nasprotniki, da bomo zavračali njih laži, se motijo. Naši ljudje vedo, pri čem da smo, lažirčcem pa želimo dober tek! Nekdo še celo v rodbinske zadeve vti-ka svoj nečedni rilec. Prosto mu! Mi bi mu lahko stotero vrnili, a na tako podlo polje ne gremo za njim. Sploh se pa ne gre za naše resnične in izmišljene napake, ampak samo za našo pravično stvar, ki bo prej ali slej sijajno zmagala. Čemu tako pred nami skrivate svoj lopovski časopis? Zakaj po vaši lastni izjavi na Vačah ni Sokolic? Pišite drugič o onem Sokolu, ki gre 1. maja na trinajstmesečni ričet. Ali je bil tudi njegov tovariš naš pristaš? Kdo je rž popasel, še danes molčimo, pa tudi o klobasah, plečutih, jajcih in kokoših menda ne slišite radi, če bi pisali. Sokol pa tak! Na zdar!

Notranjske novice

n Stuđeno pri Postojni. Od nas so bolj redka poročila. Zadnjič je pisal »Domoljub« o shodu naše »Kmečke zveze«, kateri je bil prav dobro obiskan. Mi vemo, kaj imamo v našem poslancu g. dr. Ign. Žitniku; bojimo se le za njegovo zdravje. Udani smo mu vsi. — V kratkem času je napravila dekliška Marijina družba dvojno predstavo. Igrale so tri igre »Kukavica — modra ptica«, »Čašica kave« in »Strahovi«. Večinoma so bile nove igralko, po nastopu se jim pa ni poznalo: obnašale so se kot že izurjene. Hvala gre predvsem naši vrli gđni učiteljici M. Carli, ki jih je vadila. Hvala pridnim in nadarjenim dekletom. Petje je vodil naš za petje zelo marljivi organist gospod Carli. Vidi se, kaj more storiti dober mojster tudi na deželi v tako kratkem času. Hvala vsem! Le kmalu zopet kaj novega! Le škoda, da je bila posebno zadnja predstava zelo slabo obiskana. Pričakuje se, da bo v tem oziru drugokrat boljše. — Naj še omenim naših zadnjih občinskih volitev;

oba naša odbornika sta pristaša S. L. S., ki bosta delala v blagor svojih podobčin. Čuditi se je Studencem, da niso volili svojega odbornika soglasno. To mož zasluži v polni meri. Težko se bo dobil mož, ki bi tako skrbel za svojo podobčino, kot on. Pa plačilo sveta je navadno nehvaležnost.

n Na binkošno nedeljo priredi vipavski Orel s sodelovanjem Bogomile veliko narodno dr. Krekovo igro »Turški križ«. Že sedaj opozarjamo vse naše prijatelje kakor tudi bratska društva na to prireditev.

n V Žireh so videli Halleyev komet. Prikazal se je bil in je od vzhoda proti severu pometal s svojim dolgim repom. Pokazal se je tudi strupa učinek, ki ga ima komet v svojem repu, pa le do gotove vrste ljudi. Ne vemo sicer, kako se strup imenuje, toliko pa je gotovega, da je med njim in čevljarstvo smolo neka privlačna moč. Čutili so že pred letom ta strup v Žireh; bil je nekaj čevljarjev vrgel neverjetno daleč, da so šele v daljni Ameriki prileteli na trda tla. Letos pa se je pokazal grozni učinek tega strupa. Smrtonosen je bil, posebno debelim, semintja se je kateri z vsoto težavo obdržal na svojih dolgih nogah. Mogoče v bodoče Bog obvarje naše šilarje in kopitarje take nagle in neprevidene smrti. Da so umrli neprevidni, vidi se v tem, ker pri vsakem krščanskem pogrebu so duhovni gospodje, pri teh so pa bili cesarski gospodje z visokimi kapami. Ravno oni, kateri so želeli, da bi repatica pomedla iz Žirov naše vrle Orle, so najhujše občutili smrtonosen repov strup. Kakor je pokazal komet, da čim manj repatic bode opletalo po Žireh, tem bolje bode! — Žirovski zvezdogledec.

n Vipavske novice. Vipavski živinozdravnik je tožil g. nadučitelja P. radi razžaljenja časti. Tožbo je v Vipavi sicer dobil, vprašanje pa je, in tudi veliko zanimanje, kako bodo v Ljubljani razsodili. Kaj pa potem? — Ženske niso več varne, tako govore po Vipavi. So proste kakor ptički pod nebom. Vsak cigan jih bo lahko napadal. Nekateri pravijo, da jih bodo vodili s seboj v pisarne, drugi jih hočejo doma zaklepati. Vsekako pa bi bilo dobro, za vsak slučaj imeti pripravljen pasji bič. — S pasjim bičem okoli hoditi bi bilo že dobro tudi radi tega, ker se pasja zalega vedno bolj množi in postaja vsak dan nevarnejša vkljub občinskemu sklepu. Pes živinozdravnika je napadel g. Mesenela. Občinski svet je sicer sklenil, da se psa pokonča. Vkljub temu pa, kakor se govori, pes še vedno živi. Menda čakajo še večje nesreče. — Pasjere je se je lotil vipavski živinozdravnik. Želeti je, da pse zapira na takem prostoru, kjer ne bodo nadlegovali mimogreduh. V tem oziru bi občinski svet prav lahko pokazal malo več energije. Saj je pot, ki vodi mimo psov, javna. — Vsled volitev razburjeni duhovi se še niso pomirili. Žugajo z bodočnostjo. Pa računajo brez krčmarja. Pi-

šejo, da se jim je godila krivica, mažarsko nasilstvo. Gospodje, ki bi radi vladali občino, bi se bili vendar prej morali seznaniti z občinskim redom. Če pa niti občinskega volivnega reda ne poznajo, kdo naj bi jim zaupal? — Na volišču so se slišale besede, kakor: škandal, davkarija je prikrajšana. Mi volivci pa vemo, da dvema gospodoma nihče ne more služiti, namreč kdor je voljen v občinski odbor, mora delovati v blagor občine, pa ne v — — — Menda se razumemo? — Predavanje s skioptikonom je v nedeljo priredilo izobraževalno društvo. Predaval je gospod iur. Jež o Benetkah in Rimu. Navzočih je bilo nad 400 poslušavcev. Vabimo k obilni udeležbi k prihodnjemu predavanju.

n Dol. Logatec. Te dni se nam bo uresničila gotovo stoletna želja po samostojni župniji. V nedeljo namreč, 1. majnika, bo naša nova dolenjeloška župnija slovesno proglašena samostojnim in bo hkrati umeščen njen prvi župnik veleč. g. Valentin Remškar, doslej ekspozit v Matenji vasi in bivši logaški kaplan. Ker je prevzvišeni gosp. knezoškof zadržan, da bi mogel sam priti med nas, izvrši slavnostni obred njegov generalni vikar mil. g. Flis. Ta dan se blagoslovi tudi spominska plošča, vzdana v cerkev v spomin blagima pokojnikoma Frančišku Gerdadolnik in Ivani Marguč, ki sta s svojima znatnima zapuščinama omogočila ustanovitev naše nove župnije. — Za to redko in pomenljivo slovesnost se vrše velike priprave. V cerkvi bo med opravičilo prepeval oddelek glasbenega društva »Ljubljane«. Več o slavnosti sporočimo.

n Vrhnjske novice. Pred nami leži računski zaključek mlekarske zadruge na Vrhniki za peto upravno leto. Zadruga je štela koncem leta 1909 448 zadružnikov. Ves promet v računskem letu je znašal 165.704 K 5 h. Čistejša dobička je napravila zadruga v minulemu letu 6242 K 41 h. Ako prištejemo ta dobiček rezervnemu zakladu leta 1908, znaša zadnji koncem leta 1909 31.913 K 91 h. Ako poleg tega pomislimo, da je mlekarstva lansko leto plačala zadnji domači dolg, lahko vsakdo uvidi, kako vrlo dobro napreduje naša mlekarska zadruga. Ni čuda, da se je ljudstvo veselo in ponosno razhajalo od občnega zbora, ki ga je imela mlekarska dne 17. aprila. — Mlekarska šola je pričela dne 15. aprila s poukom. Učencev je 14, in sicer 8 iz Kranjskega, 6 je pa Primorcev. Slednje vzdržuje deloma goriško kmetijsko društvo, deloma goriški deželni odbor. — Deželno postajo za plemenške prešiče smo dobili na Vrhniko. Gospod Tršar ima to dobro stvar v rokah. Deželni odbor je kupil prvotno '33 kosov pri slovečem prešičerju Hoeschu, in od teh ima g. Tršar deset svinj in enega mrjasca. Zival je res nekaj posebnega. Dal Bog koristnemu delu svojega blagoslova! — Podružnica »Slomškove zveze«

za vrhniški in logaški sodni okraj prične kmalu poslovati. Pravila so že potrjena. Ne bo dolgo temu, ko se bo vršil na Vrhniki večji sestanek dobromislečega učiteljstva. Se vsaj še bolj natančno spoznamo! — 65.000 K d a v k a je moral plačati tovarnar Lenarčič, ker je dobil po kupni pogodbi posestva pokojnega Kotnika. Iz odmerjenega davka se pač jasno vidi, da niso bila Kotnikova posestva vredna le 400.000 K, koje je dal zanje g. Lenarčič, temveč par milijonov več.

n Z Blok. Ker vem, da naš preč. g. kaplan na liberalni napad v »Slov. Domu« ne bo odgovarjal, zato izjavljam podpisani, da je dopis »Pridiga bloškega kaplana na Veliki petek« od prve do zadnje črke laž. Dopisnik pravi, da niti ene besede ni bilo slišati o Kristusovi smrti, ampak o sami politiki. Vsak, ki je bil pri pridigi, in bilo nas je natlačeno polna cerkev, je lahko slišal in se gotovo še spominja, kako natančno in živo se nam je predočevalo križanje in smrt Kristusova. Zato imenujem tistega, ki je skoval oni dopis, nesramnega lažnjivca in ga pozivljam, naj podpiše svoje ime, če misli, da je govoril resnico. Ne pišem tega zato, kakor da bi si kdo kaj storil iz takih napadov, ampak zato, da opozorim, kako ničvreden in lažnjiv je list »Slovenski Dom«, kateremu naši ljudje po pravici pravijo »svinjski dom«, in da se vidi, kakšni ljudje so bloški liberalci. — Franc Drobnič, župan in deželni poslanec.

n Z Blok. Na Vnebohod, 5. maja, ob treh popoldne priredi »Dekliška zveza« predstavo »Sv. Cita« in pa šaloigro »Pri gospodi« z deklamacijami. Obeta se nam lep, zanimiv popoldan. Zato vabimo najljubše vse prijatelje veselja in zabave na vesel odih od vsakdanjih skrbi. Opozarjamo na to prireditve tudi sosedna društva, družbe in zveze.

n Suhorija. Tukaj je napredna stranka še tako močna, da je utrgala debelo vrv, katero je več let vkup vozljala iz navadnega liberalnega gradiva, namreč iz laži in otrobov. S to svojo vrvjo so namreč vlekli vsi naprednjaki že nad petdeset let staro šolo, ki leži ob cerkvi, da bi jo za celih pet minut daleč od cerkve proti vasi potegnili. Pa ni šlo; sedaj so pa zopet začeli tožiti proti novemu stavbnemu odboru, ker ni nobenega naprednjaka v njem, češ, da so ti nezaupljivi pri poravi šole in so vložili tožbo na občinski odbor. Toda vsi tisti, ki tožijo, imajo v svojih malih očesih velika bruna, ki jih pa žalibog ne vidijo, drugod pa povsod vidijo pezdire. Ko bi se nam ne smilili, bi s prstom nanje pokazali. Pa za enkrat naj bo! Če bodo pa taki ljudje še obresti iskali, jih bodo našli, pa tako, da jih ne bodo veselili!

n Idrijske novice. — Mladeniški tečaj za telovadne odseke idrijskega okrožja se je vršil v ned., 10. apr., v Idriji. Ob pol 8. uri zjutraj je bila za telovadce Orle sveta maša v župni cerkvi. Udeležilo se je je 44 Orlov v

kroju in 43 brez kroja. Ob pol deveturi se je pričel v salonu hotela Didič tečaj, kojemu sta predsedovala predsednik in podpredsednik okrožja, gg. Iv. Jazbar in Fr. Tratnik. Predavali so: učitelj gg. Jos. Novak in Avg. Šabec o »Orlih in veri« in o »Telovadbi«; čč. gg. duhovnika Vodopivec iz Cerknega in Ig. Breitenberger iz Dunaja pa o predmetih: »Orli in narodnost« in »Kaj in kako naj se bere«. Opoldne so imeli telovadci skupno kosilo, med katerim so pevci katoliške delavske družbe prepevali narodne pesmi. Med 3. in 4. uro popoldne pa so voditelji okrožja telovadili v telovadnici c. kr. rud. ljud. šole. Ob mraku so večinoma odšli zunanji Orli proti domu. — Vsa predavanja so bila krasna v obliki in temeljita in navzoče občinstvo, katerega se je bilo zlasti ob 4. uri popoldne nabralo najmanj 400 oseb, je z zanimanjem sledilo predavateljem ter jih ob koncu govora navdušeno zahvaljevalo s ploskanjem. Cela prireditev se je mirno in dostojno izvršila. Dal Bog, da bi vsejano seme ne bilo padlo na skalnata tla! — Ravno tako lepo je istega večera v salonu hotela Didič tudi uspela veselica, katero je priredila Marijina dekliška družba na čast svojemu predsedniku gospodu katehetu Fr. Oswaldu. Udeležba na veselici je bila mnogoštevilna. Uporabljal se je ta večer prvokrat krasni harmonij, kojega je družba naročila iz Regensburga. — Deželni odbor je odredil, — kakor smo izvedeli iz zanesljivega vira, — da se na obrtno - nadaljevalni šoli v Idriji mora rokodelske učence podučevati tudi v krščanskem nauku ter da se poduk splošno ne sme vršiti ob nedeljah dopoldne. Ako se ne bo ugodilo tej odredbi, bo deželni odbor odtegnil svojo podporo tej šoli! Z veseljem pozdravljamo ta umestni odlok in ker se z njim strinja ogromna večina idrijskega prebivalstva, menimo, da bodo tudi gg. rokodelski mojstri zadovoljni z njim. — Kako to? Nekateri dijaki javno nosijo napredne znake, dočim Orlovega ne nosi nobeden. Radovedni smo, iz katerega specialnega dovoljenja se to godi? Disciplinarni red strogo prepoveduje nositi take reči. — Postopanje c. kr. deželnega odbora — poslušajte in strmite ljudje božji — c. kr. deželnega odbora, proti idrijski občini in delavstvu ni po volji Janezu Štravs, ravnatelju konzumnega društva v Idriji. Radi verjamemo, ker liberalcem in mokračem ne pusti šariti z občinskim denarjem, kakor bi želeli! G. Štravs je povabil namreč gospoda kateheta Oswalda s pismom z dne 12. aprila t. l. na shod socijalističnega društva »Naprej«, ki se pod gori imenovanim bojnim klicem vrši 17. aprila v pivarni pri črnem orlu. Poročali bomo v prihodnje na kratko, kako se je ta shod vršil in kdo je zaslužil 100 K za farbanje. Predrag šport za idrijske rudarje! Do tedaj pa gospod Johann Štravs in njegov c. kr. deželni

odbor, adijo! — Pokopali so dne 12. aprila v Idriji gospoda Josipa Alič vpokojenega duhovnika tržaške škofije. Dasi je radi svoje starosti in onemoglosti bil večinoma doma, so ga vendar ljudje radi imeli in ga duhovniki radi obiskavali. Bil je zelo vljuden in prostrežljiv. Podpiral je rad dobre namene, Vincencijevo družbo itd. V starosti ga je veselilo, ako je mogel sosedom otrokom s kakim darilom za lepo pričevalo veselje napraviti. Bil je podporni član naših Orlov, čeprav jih menda ni nikdar videl nastopiti; zato so gotudi spremili v deputaciji k zadnjemu počitku. Zanimal se je zelo za razvoj idrijskega mesta in vedno kaj bral. So bo je moral čuvati kakšne dve leti s tem presledkom, da je preteklo poletje nekolikokrat ob nedeljah šel maševat oprt ob spremljevalca. Noge so mu nagajale. Upal je letos toliko okrevati, da bi mogel opraviti demantno sveto mašo, če druge ne, pa saj doma — s papeževim dovoljenjem. Živel je v Idriji v pokoju deset let, potem ko je služil v Trstu pri novem svetem Antonu 42 let in prej v Istri sedem let. Ker je imel do zadnjega časa malo pokojnino 800 K na leto, zato je živel skromno. Zadnjih 10 dni je strašno trpel, več boleznih se je nagomadilo nad ubogega starčka, tako, da si je želel umreti. Med boleznijo je vsako nedeljo prejel svete zakramente doma. Umrl je v nedeljo tisturo, ko je tolikokrat prej zavžil sveto obhajilo. Pogreb je imel lep. Bog mu daj nebesa.

d Iz Hotedršice. Umrl je dne 7. t. m. Janez Zagoda v 44. letu svoje starosti. Bil je vseskozi somišljenik S. I. S., zelo marljiv čitatelj »Domoljuba« in »Slovenca« ter jako požrtvovalen član našega katol. izobraževalnega društva, katero mu je tudi priredilo krasen pogreb 9. t. m. — Liberalnega dopisnika v »Slovenski dom« silno bodejo v oč. krasne orlovske uniforme. Svetujemo dopisniku, da naj se nikar ne vtika v take stvari, ki mu niso nič mar, saj orni dal v orlovsko blagajno niti vinarja. Kar se pa tiče mlajev, mu tudi svetujemo, da naj rajši molči, kajti kadar bo on daroval kak mlaj društvu, potem naj vpraša, kje je denar, pa mislimo, da tega on ne bo dosegel, ker mu ni mogoče; vsaj mu še mi damo, če hoče, vsakih 28 dni en mlaj povrh; sicer pa, ako ima res kdo onih, ki so darovali mlaje, kaj proti temu, vsaj vsak ve, kje smo, pa naj pride vprašat. Toliko v pojasnilo za danes na lažnjivi napad »Slovenskega doma« v letošnji 15. številki.

Iz raznih krajev

Trst in Istra. Oče in hčerka hkratu na mrtvašem odru V Sv. Antonu pri Kopru je umrl 22letni Rudolf Križman. Pokojnik je bil oženjen in imel 17 mesecev staro hčerko,

Zavžijte, ako ste nahodni, hripavi, zaslezeni in če težko dihate, Fellerjev fluid s znamko »Elsa fluid«. Mi smo se sami prepričali pri prsnih, vratnih boleznih itd., o njegovem zdravilnem, kašelj lajšajočem učinku. Dvanajstotica za poskušnjo K 5.—, 2 tucata K 8'60 franko. Izdružuje le lekarnar E. V. Feller v Stubici šte. 16 (Hrvatsko).

2840

ki je izdihnila nekaj ur pred njegovo smrtjo. Umirajoč je stiskal svoje umrlo dete k sebi ter dostavil: »Pustite jo, naj umre, saj se bova kmalu zopet videla.« Kmalu nato je tudi on umrl. Pokojnik je brat č. g. župnega upravitelja Antona Križmana v Tinjanu v Istri. N. v m. p.! — Splav nove ladje »Zrini«. Pretekli teden so spustili v morje novo vojno ladjo »Zrini«. Slavnost se je vršila v najkrasnejšem vremenu. Pri slavnosti sta bila navzoča prestolonaslednik nadvojvoda Fran Ferdinand in njegova soproga. Dalje nadvojvodinja Marija Valerija, ki je tudi kumovala, in njen soprog nadvojvoda Fran Salvator. Ladjo je blagoslovil msgr. Uredniček. Krstni čin je izvršila nadvojvodinja Marija Valerija. Med grmenjem topov se je ladja zdrknila v morje. Omenimo, da so bile navzoče pri slavnosti razne visoke glave, med temi veliko ogrskih magnatov in goriški knez nadškof dr. Sedej. Tuje-državni konzuli se slavnosti niso udeležili, ker so jim dali pri nekem drugem splavu vojne ladje jako slabe sedeže. — Tržaški mesarji so zopet povišali ceno mesu za 16 stotink pri kg. Človek si ne more raztolmačiti, kaj ti ljudje mislijo. — Živinski semenj na Opčinah se zopet začne in se bode vršil dne 20. vsacega meseca. Na prva dva semnja se sme prignati brezplačno svojo živino.

Goriško. Mizarska zadruga v Solkanu v konkurzu. Likvidacijski odbor je sestavil račune, ki izkazujejo okroglo 76.000 K izgube, tako da so vsi vplačani deleži izgubljeni. Obžalovanja vredni so ljudje, ki so postali žrtev naprednega liberalnega vodstva zadruge. — Občni zbor centralne posojilnice v Gorici se je prene tekli teden vršil. Denarni promet znaša 9 milijonov kron, rezervni fond znaša 35.928 K, čisti dobiček pa 13.773 K. — Edino slovensko mesto Križna Goriškem je pokazalo, da obsoja liberalizem. Spoznali so, da liberalizem vodi k propadu. Pri deželnozborski volitvi je dobil v mestu večino kandidat S. L. S. Naj bi pač prišli do istega prepričanja tudi drugi slovenski trgi. — Grozna nesreča. Pri popraviljanju plinovih cevi na Planoti v Gorici se je zgodila velika nesreča. Šest delavcev je stalo poldrugi meter pod površjem. Pritisk zemlje je bil tolik, da je odpahnila zemlja del zidovja in pokopala enega delavca. Delavec je molel iz podrtine glavo in obupno klical na pomoč, a nihče se ni upal v nevarnost. V tem groznem položaju je revež izdihnil. Skrajna lahkomišelnost je, da puste izvrševati taka nevarna dela brez varstvenih priprav. — Predavanja o higijeni (zdravstvu) nameravajo vpeljati v goriškem semenišču.

Drobtine

Iz družbe sv. Rafaela. Glede delavne priložnosti v slovenskih naselbinah v Združenih državah Severne Amerike je dobila družba sv. Rafaela sledeča poročila: Eveleth, Minn. Slovenskih naseljencev je tukaj precejšnje število. Tukaj v rudokopih se še dobro zasluži, seveda se mora tudi trdo delati. Zatorej, ako ni človek čvrst in zdrav, mu ne svetujem sem hoditi, ker tukaj se dobe le težka dela, ki zahtevajo mnogo in najhujšega napora. — Indianapolis, Ind. Kar se tiče dela v tukajšnjem okraju, gre vedno slabeje. Zastonj se trudi človek, da dobi delo. Plača je glede cen živilom veliko premajhna. — Sheboygan, Wis. Kar se tiče dela, gre še precej dobro, samo plača je majhna; pa moramo biti potrpežljivi, ker si ne moremo pomagati; štrajkati pa skoro ne moremo. — Bridger, Mont. Tukaj imamo dva premogova rova, v katerih se je do meseca marca prav dobro delalo. Sedaj nam pa obetajo le po dva ali tri dni v tednu. Dosedaj smo si večkrat privoščili kak sodček ječmenovca, tudi zapeli smo in smo se lepo zabavali, sedaj pa tega menda ne bo več. Rojakom za sedaj ne svetujem sem hoditi, ker mislim, da homo morali še sami, kar nas je tukaj, iti s trebihom za kruhom. — Camas, Wash. Z delom gre dobro, ali plača je tako piškava, da komaj zadoštuje za življenje. Delo je pa tako: ako katerega veseli tesarsko delo, je tega dovolj in dobrih tesarjev tudi primanjkuje. Če katerega Slovenca to delo veseli, ga dobi, a znati mora angleško. Plača ni preslaba — 2 dolarja 57 cent. do 3 dolarje pri delu desetih ur. Navadno delo se plačuje po 1 dolar 75 cent., 2 dolarja in 2 dolarja 25 cent.

Znanstveni preizkusi na univerzitetni kliniki v Würzburgu so podali sledeče: Naravna Franc Jožef-ova grenčica vpliva zanesljivo in ne provzroča nikakih težkoč. Celo v slučajih, kjer se je živela pri občutljivem črevesu — osobito v rekonvalescenci vnetja slepega črevesa s soudeležbo trebušnice — doseže »Franc Jožef-ova« grenčica odvajanje brez bolečin.

Za kratek čas

Lepa tolažba.

»Oh Albin,« je rekla Milica, ko ji je naznanil, da je več ne mara, »oh Al-

bin, meni počti srce!« — »No to ne bo tako huda nesreča,« ji odvrne Albin, »ker vem, da boš znala tudi kosce svojega srca dobro porabiti!«

Njegova lastna senca.

»Ti Urša,« tako zbudi mož svojo ženo ravno iz najslajšega spanja, »ravno-kar sem videl čudno pošast v podobi osla.« — »Ne moti mi vendar spanja,« se zadere njegova boljša polovica, »in ne boj se svoje lastne sence!«

Med advokati. A: »Zakaj pa Ti vsakemu, katerega zagovarjaš daš levico, če Te zabvali?« — B: »Zato, ker moram z desnico za žep držati!«

Oh, ta ljubezen! Mlada žena (pa slaba kuharica): »Oh, Karol meni se zdi, da si že čisto pozabil, kako nama je župnik lepo govoril, da ljubezen vse veruje, vse upa, vse prenese...! — Mož: »Je res; ampak da ljubezen tudi vse sné, tega nisem slišal!«

Zadnji čas. Tujec, ko pogleda skozi okno: »No, vendar so enkrat tudi staro kaznilnico popravili!« — Oštir: »Res je bil je že zadnji čas, zakaj noben pošten človek že ni več hotel notri!«

Dober svet. Jetničar: »Vi ste obsojen na 60 kron kazni ali pa šest dni zapora!« — Obsojenec: »Ali bi mi ne hoteli dati 10 kron vun, pa bi ostal celi teden v zaporu?«

Pred pustom. Tujec: »Ali sta oče in mati doma?« — Jožek: »Očeta ni, ampak mati je doma — v postelji.« — »Ali je bolna?« — »Ni, ampak mora posteljo varovati, da jo oče ne zastavi!«

Dobro žegnanje. »Ali ste imeli ob žegnanju veliko ljudi?« — Birtinja: »Oh, toliko, da smo morali solato kar v čebro napravljati!«

V šoli. Katehet: »Zakaj je Abel ubil svojega brata?« — Lipek: »Zato, ker ni bilo takrat še smodnika, da bi ga bil mogel ustreliti!«

Zdravnik-začetnik. »Menda nimate ravno dosti opraviti?« — »Kaj še! Vsako jutro, ko grem pogledat bolnike, sem vesel, da ni nobeden ponoči ozdravil!«

Zbirka domačih zdravil je ravno-kar izšla v 5. natisu in se dobiva v »Katoliški bukvarni« v Ljubljani.

KOŽNE BOLEZNI

ki jih ni lahko ozdraviti, kakor izpuščaji in otekline, so mnogokrat posledice slabe bolestne krvi.

SCOTT-OVA EMULZIJA

je najboljšo sredstvo za pomnoženje in ojačenje krvi ter premaguje tozadnevni bolečin.

Učinkujoče sestavine, ki so spojene po neprekosnem SCOTT-ovem ravnanju v lahko prebavno emulzijo, so pridobile

Scott-ovi emulziji

na daleč in široko sloves vzor-emulzije in se ista povsod smatra za najboljšo sredstvo proti tem boleznim. 2614

Tudi poleti se jemlje z najboljšim uspehom.

Prstina le s to znamko — ribičem — kot francijskim znakom Scottovega ravnanja.

Cena originalne steklenice 2 K 50 v.
Dobi se v vseh lekarnah.